

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav informačních studií a knihovnictví

Studijní program: Informační studia a knihovnictví

Studijní obor: Informační studia a knihovnictví

Diplomová práce

Bc. Vít Holeček

Aktuální stav rozvoje českého e-governmentu
Current state of development of Czech eGovernment

Vedoucí diplomové práce: doc. PhDr. Rudolf Vlasák, CSc.

Oponent diplomové práce:

Datum obhajoby:

Hodnocení:

Poděkování:

Rád bych poděkoval za vstřícný přístup, odborné vedení a za cenné informace týkající se této diplomové práce panu doc. PhDr. Rudolfu Vlasákovi, CSc.. V neposlední řadě bych chtěl také poděkovat svým rodičům, kteří mě při studiu podporovali.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně, že jsem řádně citoval všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Hradci Králové dne 15. června 2014

.....

podpis diplomanta

Identifikační záznam

HOLEČEK, Vít. *Aktuální stav rozvoje českého e-governmentu [Current state of development of Czech eGovernment]*. Praha, 2014. 86 s. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí diplomové práce doc. PhDr. Rudolf Vlasák, CSc.

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá problematikou implementace základních registrů veřejné správy v českém prostředí. Cílem práce je především analýza dosavadního vývoje tohoto vládního projektu a příčin jeho vzniku v rámci celkového kontextu rozvoje eGovernmentu v České republice. Diplomová práce zahrnuje také historický exkurs do problematiky evidence údajů, které jsou v současné době součástí systému základních registrů. Poslední kapitoly práce pak obsahují stručné analýzy místních koncepcí eGovernmentu a evidencí základních státních údajů (obyvatel, obchodních společností a územních dat) ve Slovenské republice a ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska.

Abstract

This thesis deals with the implementation of basic registers of public administration in the Czech environment. The aim of the work is to analyze the current development project of the government and the causes of its origin within the overall context of the development of eGovernment in the Czech Republic. The thesis also includes a historical excursus into the issue of data records that are currently part of the system of basic registers. The last chapters of this work contain a brief analysis of local eGovernment concepts and basic public records data (inhabitants, businesses and local data) in the Slovak Republic and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland.

Klíčová slova

základní registry, veřejná správa, registr obyvatel, registr osob, registr územní identifikace, adres a nemovitostí, registr práv a povinností, informační systém základních registrů, eGovernment, elektronická správa, Česká republika, ROB, ROS, RUIAN, RPP, ISZR

Keywords

basic registers, public administration, register of inhabitants, register of persons (companies), register of territorial identification, addresses and real estates, register of rights and responsibilities of public authorities, the information system of basic registers, eGovernment, electronic administration, Czech Republic, ROB, ROS, RUIAN, RPP, ISZR

Obsah

Předmluva	8
1 Úvod.....	10
2 Vysvětlení pojmu eGovernment	12
3 Stručné informace o implementaci eGovernmentu v ČR	14
3.1 Veřejná správa jako eGovernment.....	14
3.2 Počátky elektronizace veřejné správy v ČR	15
3.3 Významné webové stránky	17
4 Základní registry.....	18
4.1 Legislativní opatření k zavedení základních registrů	18
4.2 Systém základních registrů veřejné správy	21
4.3 Stávající evidence úřadů státní správy v registrech a rejstřících	22
4.4 Registr obyvatel.....	24
4.4.1 Počátky registrace obyvatel v českých zemích.....	24
4.4.2 Shrnutí přínosu implementace Registru obyvatel do české veřejné správy.....	28
4.5 Registr územní identifikace, adres a nemovitostí.....	29
4.5.1 Počátky registrování pozemkových evidencí v českých zemích	30
4.5.2 Shrnutí přínosu implementace Registru územní identifikace, adres a nemovitostí do české veřejné správy	37
4.6 Registr osob.....	37
4.6.1 Počátky registrování obchodních společností a živnostenského podnikání v českých zemích	39
4.6.2 Shrnutí přínosu implementace Registru osob do české veřejné správy.....	43
4.7 Registr práv a povinností.....	44
4.7.1 Shrnutí přínosu implementace Registru práv a povinností do systému základních registrů	45

5	Správa základních registrů	45
5.1	Informační systém ORG	46
5.2	Notifikační proces aktualizace dat AIS na základě referenčních údajů v základních registrech	47
5.3	Jednotný identitní prostor (JIP)	48
5.4	Katalog autentizačních a autorizačních služeb (KAAS).....	49
5.5	Shrnutí přínosu implementace základních registrů.....	51
6	Aktuální vývoj v oblasti eGovernmentu v ČR	54
7	Základní registry v zahraničí	56
7.1	Slovensko.....	56
7.1.1	Referenční registry na Slovensku	59
7.2	Spojené království Velké Británie a Severního Irska	62
7.2.1	Evidence obyvatel.....	65
7.2.2	Public data group (PDG).....	65
7.2.3	Územní evidence.....	66
7.2.4	Registr společností.....	67
8	Závěr.....	69
9	Seznam literatury.....	71
10	Seznam obrázků	83
11	Seznam tabulek.....	83
12	Seznam zkratk	84

Předmluva

Tato diplomová práce se zabývá problematikou implementace základních registrů veřejné správy v českém prostředí. Cílem této práce je především analýza dosavadního vývoje tohoto vládního projektu a příčin jeho vzniku v rámci celkového kontextu rozvoje eGovernmentu v České republice. Diplomová práce zahrnuje také historický exkurs do problematiky evidence údajů, které jsou v současné době součástí systému základních registrů. Poslední kapitoly práce pak obsahují stručné analýzy místních koncepcí eGovernmentu a evidencí základních státních údajů (obyvatel, obchodních společností a územních dat) ve Slovenské republice a ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska.

Tematikou eGovernmentu jsem se zabýval již ve svém předešlém studiu na Univerzitě Hradec Králové, kde jsem se odborně zaměřil na analýzu rozvoje projektu Národního digitálního archivu v České republice, jehož vznik je neodmyslitelnou nutností při faktu neustálé produkce digitálních dat a dokumentů veřejnou správou. V souvislosti se současným rozvojem eGovernmentu v jednotlivých vyspělých státech světa totiž vyvstala i potřeba řešit dlouhodobé uložení digitálních dat touto variantou vedení státní správy vzniklých. Při mém studiu informačního zaměření oboru Informačních studií a knihovnictví na Ústavu informačních studií a knihovnictví Filozofické fakulty Univerzity Karlovy pro mě byl výběr problematiky základních registrů díky jeho úzkému propojení s problematikou eGovernmentu jednoznačným apelem.

Podstatou této práce je zachytit veškeré přínosy, změny či negativa spojená se zavedením základních registrů do fungování veřejné správy v České republice. K popisu jednotlivých základních registrů přikládám i historický vhled do problematiky evidence dat, která jsou v současné době součástí systému základních registrů, jelikož souhlasím s tezí amerického filosofa George Santayana, která nese v pravdě zásadní poselství znějící těmito slovy „*Kdo nezná svou minulost, je odsouzen ji opakovat*“. Za stěžejní kapitoly této diplomové práce považuji čtvrtou a pátou kapitolu. Tyto se týkají kompletního popisu základních registrů.

V sedmé kapitole přibližuji pojetí evidence základních státních údajů na Slovensku a ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska. Výběr těchto státních útvarů nebyl náhodný. Vhled do problematiky evidence těchto dat ve Slovenské republice byl zvolen především z důvodu velké národní příchylnosti k tomuto národu pramenícím z mnoha faktorů, za které může být považována etnická či jazyková příbuznost našich národností nebo

naše společná státní minulost. Pozornost věnovaná problematice této evidence ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska byla pak zvolena na základě důležité skutečnosti. Touto skutečností je tvrzení, že myšlenka vzniku eGovernmentu se zrodila ve Velké Británii v roce 1999 na základě vládního záměru definovaného v akčním plánu modernizace vlády, který definoval zavedení „*one-stop-shop services*“ (European commission, 2011). Hlavní myšlenkou tohoto vládního záměru bylo především spojení informačních a komunikačních technologií s vedením veřejné správy (Štrublová a Kinclová, 2014).

Věřím, že tato práce nabídne všem zájemcům o rozvoj eGovernmentu v české státní správě potřebné informace o charakteru základních registrů veřejné správy, který se týká převážně historie jejich vzniku, jejich samotné implementaci do vnitřních procesů fungování veřejné správy, jejich přínosu pro společnost a jejich komplexního umístění v systému hierarchie realizace českého eGovernmentu.

Soupis literatury vzhledem k charakteru a zaměření této práce vychází především z internetových zdrojů. Seznam literatury nacházející se na konci této diplomové práce se opírá o citační normu ČSN ISO 690: 2011. Citace v textu jsou pak inspirovány harvardskou metodou citování.

1 Úvod

Již několik let uplynulo od doby, kdy byl vynalezen první číslicový počítač stroj anglickým vynálezcem Charlesem Babbagem, jehož vynález z 1. poloviny 19. století je obecně považován za předchůdce generací dnešních moderních počítačů (Wikipedie.cz, 2014). Tato událost předznamenala novou etapu v životě lidí a lze říci, že tak přímou cestou ovlivnila i dnešní potřebu elektronizace veřejné správy a samosprávy. Stejně tak jako ovlivnil dnešní technologický svět vynález prvního počítačového stroje, tak i vynález samotné celosvětové sítě Internet ovlivnil do značné míry globalizaci a přechod společnosti do nového věku sdílení informací. Za zakladatele celosvětové sítě Internet je považován americký vědec Dr. Lawrence G. Roberts, který navrhl techniku přepínání paketů a který se velmi zasloužil o samotný návrh a výstavbu sítě ARPANET v roce 1969, která se tak stala první počítačovou sítí a předchůdkyní dnešní celosvětové sítě Internet (Peterka, 2011). Tyto dva významné milníky v historii lidstva přeměnily charakter společnosti do dnešní komunikativní, inovativní, informační, subsidiární a globální povahy.

Postupem času se tyto technologie zdokonalovaly takovou rychlostí a takovým způsobem, až dospěly do dnešní podoby elektronizace společnosti, na kterou musela adekvátně zareagovat i veřejná správa a samospráva. Výsledkem této reakce byla potřeba zahájit tvorbu strategií, koncepcí a posléze samotných zákonů týkající se implementace IT technologií do agend veřejné správy. Velkou aktivitu v této oblasti můžeme spatřit v USA či v rámci Evropské unie, na kterou navazují snahy implementace těchto strategií samotnou Českou republikou.

V České republice bylo po sametové revoluci přijato mnoho zákonů upravujících implementaci procesů umožňujících plynulý přechod „papírové“ společnosti k věku IT technologií a k elektronickým procesům umožňujících flexibilní a konkurence schopnou agendu státní správy srovnatelnou s ostatními vyspělými státy světa. Jedná se mimo jiné o zákony upravující svobodný přístup obyvatel k informacím, zákon upravující použití elektronického podpisu, zákon o informačních systémech veřejné správy, jehož novela dala vznik kontaktním místům Czech POINT, zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, který zavedl používání datových schránek a v poslední době prozatím nejrevolučnější zákon implementovaný v elektronizaci veřejné správy upravující zavedení základních registrů veřejné správy, které si kladou za cíl zefektivnit fungování veřejné správy a to v takovém ohledu, aby ušetřili čas občanům, kteří do této doby museli se změnou svých osobních údajů obíhat veškeré příslušné agendy státních úřadů. Tímto zákonem byly zřízeny

centrální databáze - registry, které v sobě sdružují veškeré informace o občanech České republiky a to pomocí on-line technologií, u které se každá změna v údajích občana projeví ve všech agendách veřejné správy. Revoluce státní správy ve formě základních registrů veřejné správy pak oficiálně započala dne 1. 7. 2012. O bližším fungování základních registrů veřejné správy právě pojednává tato diplomová práce kladoucí si za cíl zachytit a zhodnotit tento zatím nejrevolučnější počín v oblasti elektronizace veřejné správy.

2 Vysvětlení pojmu eGovernment

Pro pojem „eGovernment“ existuje v mnoha publikacích a na internetu několik definic, které vysvětlují ve své podstatě to samé, jen s jinými vyjádřeními. Jednou z možných definic, jak vyjádřit přesnou náplň tohoto vládního projektu je definice převzatá z webových stránek „*Smart administration*“, věnovaných vládní strategii pro podporu efektivní veřejné správy a veřejných služeb, která říká, že hlavním a všeobsahujícím cílem rozvoje eGovernmentu je zefektivnění fungování veřejné správy a veřejných služeb a tím podpoření socioekonomického růstu ČR a zvýšení kvality života občanů (Holeček, 2013).

Ministerstvo vnitra ČR definuje eGovernment jako transformaci vnitřních a vnějších vztahů veřejné správy realizující se pomocí informačních a komunikačních technologií s cílem optimalizace interních procesů (Lidinský, 2008). Podle bývalého ministerstva informatiky ČR je eGovernment definován jako „*proces transformace vnitřních a vnějších vztahů veřejné správy pomocí informačních a komunikačních technologií s cílem optimalizovat interní procesy. Jejím posláním je pak rychlejší, spolehlivější a levnější poskytování služeb veřejné správy nejširší veřejnosti a zajištění větší otevřenosti veřejné správy ve vztahu k jejím uživatelům*“ (Mates a Smejkal, 2012).

Podle OSN je eGovernment definován jako trvalá povinnost veřejné správy zlepšovat vztah mezi občany a úřady s využitím ICT (Vlasák, 2011).

Evropská unie vymezuje eGovernment jako používání nástrojů a systémů pomocí informačních a komunikačních technologií, díky nimž jsou poskytovány lepší veřejné služby pro občany a podniky (Mates a Smejkal, 2012).

Organizace pro světovou ekonomickou kooperaci OECD definuje eGovernment jako vládní zaměření na využití nových informačních a komunikačních technologií v rámci fungování veřejné správy. Propojení potenciálu internetu a souvisejících technologií má podle OECD tendenci transformovat strukturu a fungování vlády (Šimandl, 2012).

Samotný název pojmu eGovernment pak vznikl zkrácením původního slovního spojení anglických slov „*electronic government*“. Tento pojem je možné doslovně přeložit jako elektronická správa (Beyerová, 2011).

V české odborné literatuře vymezuje eGovernment například Mates a Smejkal (2012) jako prostředek k poskytování většího a lepšího komfortu při realizaci kontaktů všech soukromých subjektů se státem a jinými subjekty veřejné moci, realizovaný především pomocí zrychlení a zjednodušení komunikace s nimi, pomocí zefektivnění vnitřních procesů orgánů veřejné správy a díky větší transparentnosti v činnosti veřejné správy vůči veřejnosti.

Definice Světové banky mimo jiné zdůrazňuje tři úrovně pojetí služeb eGovernmentu, které probíhají mezi státem a občanem (G2C – government to citizen), státem a státem (G2G – government to government) a státem a privátním sektorem (G2B – government to business) (The World bank, 2011).

Mezi základní zásady eGovernmentu patří několik důležitých zákonitostí, které budou v dalších řádcích představeny. Údaje, které již jednou fyzické (dále jen FO) či právnické osoby (dále jen PO) jednomu orgánu veřejné správy poskytly, nejsou zbytečně vyžadovány znovu. Orgány veřejné správy by měly mít povinnost vycházet nejprve z údajů, které jsou jim již dostupné a teprve následně mohou po FO či PO požadovat vyjádření, zda došlo ke změně údajů, v případě změny pak doplnění těchto údajů. V případě zjištění změn či doplnění chybějících údajů mají orgány veřejné správy povinnost zajistit aktualizaci těchto dat. Důležité je tedy zmínit, že eGovernment omezuje opětovné vyžadování těchto údajů a existenci nekonzistentních datových zdrojů týkajících se stejné záležitosti v rámci veřejné správy (Vlasák, 2011). Vládní eGovernment by měl zajistit také úsporu finančních prostředků vynaložených na výplatu nadbytečných úředníků. S tím souvisí i další úspora těchto prostředků, která se může projevit i díky možnosti vedení veškeré agendy veřejné správy pouze v elektronické podobě.

Základní smysl v zavádění služeb eGovernmentu do veřejných správ demokratických států tedy osobně vidím především v ulehčení styku občanů s veřejnou správou, v efektivnějším hospodaření s časem, v celkovém zkvalitnění služeb veřejné správy, anebo v jejích vnitřních procesech. Vzhledem k tomu, že velká většina občanů ve vyspělých zemích světa již dnes ve velké míře využívá služeb elektronického bankovníctví, domnívám se tedy, že i většina obyvatel České republiky uvítá nástup éry vládního eGovernmentu s povděkem.

3 Stručné informace o implementaci eGovernmentu v ČR

3.1 Veřejná správa jako eGovernment

Pokud bychom chtěli co nejjednodušším způsobem definovat princip fungování eGovernmentu, mohli bychom ho definovat jako systém veřejné správy, který propaguje sdílené služby, elektronizaci a propojování datových fondů (Peterka, 2013). Náplní snah o elektronizaci veřejné správy je mimo jiné přiblížit veřejné služby občanovi a zajistit jejich maximální dostupnost a kvalitu. Hlavní heslo eGovernmentu říká, že úřady nemají obíhat občane, nýbrž dokumenty v elektronické podobě. eGovernment lze definovat také jako sérii procesů vedoucích k efektivnějšímu výkonu státní správy a samosprávy a k uplatňování občanských práv FO i PO elektronickou cestou. Cílem tohoto snažení je rychlejší, spolehlivější a levnější poskytování služeb veřejné správy. Nedílnou součástí je také zajištění větší otevřenosti veřejné správy vůči svým občanům (Vaníček, 2011).

Za vůbec první službu eGovernmentu v ČR lze považovat možnost občanů v roce 1999 podávat prostřednictvím elektronické pošty žádosti o informace na úřady veřejné správy, a to na základě zákona o svobodném přístupu k informacím. Rok poté byl pak implementován do českého právního řádu institut elektronického podpisu, který měl občanům legislativně umožnit komunikaci s orgány veřejné správy elektronickou cestou a který měl zefektivnit komunikaci v řadě správních agend (Štědroň, 2007).

Rozvoj elektronizace veřejné správy měl v ČR vždy pevně zakotvenou strukturu a časové rozvržení, které bylo propagováno v dokumentech, jako byla Státní informační politika, Státní informační a komunikační politika neboli eČesko, koncepce Smart Administration a jako jsou aktuálně platné strategické dokumenty s názvy Strategický rámec rozvoje eGovernmentu 2014+ a Digitální Česko (ISVS.cz, 2013). V rámci strategie Smart Administration byly například realizovány takové projekty, jako jsou kontaktní místa veřejné správy Czech POINT, datové schránky, vzdělávání v eGON centrech, digitalizace soudů, Národní digitální archiv, informační systém integrovaného záchranného systému, národní infrastruktura pro zadávání veřejných zakázek, Národní digitální knihovna či právě základní registry veřejné správy (Ministerstvo vnitra ČR, 2014).

Zavádění elektronizace veřejné správy v Evropě také významně podporuje Evropská unie a to pomocí komplexních strategií jako byla Lisabonská strategie, strategie eEurope či iniciativa i2010 a její současný akční plán na léta 2011 – 2015. Lisabonská strategie určila priority rozvoje členských zemí Evropské unie a mimo jiných cílů se zaměřila na rozvoj znalostní ekonomiky a na opatření pro vytváření informační společnosti. Úkolem iniciativy

i2010 je zajistit co nejširší a nejrozsáhlejší poskytování státních on-line služeb a plně využít potenciální přínosy tak, aby bylo dosaženo maximálně možného prospěchu pro ekonomiku a občany. V souvislosti s elektronizací veřejné správy je ale potřeba také zohlednit nárůst elektronických informací, které je třeba nějakým způsobem dlouhodobě archivovat a proto byla rozhodnutím 2007/320/ES ze dne 22. března 2007 Evropskou komisí ustavena skupina odborníků z členských států, jejichž cílem bylo připravit strategie pro digitalizaci a uchovávání digitálních záznamů (Holeček, 2013). Jak připomíná Kunt a Kalina (2004) „*bez eArchivace žádný eGovernment nebude*“.

3.2 Počátky elektronizace veřejné správy v ČR

Začátek plánů s elektronizací veřejné správy v ČR po sametové revoluci lze datovat do roku 1991. Za počátek těchto plánů je považováno usnesení vlády ČR v roce 1991 č. 109, o zásadách státní informační politiky ČR v oblasti informatizace, usnesení vlády ČR č. 208, o identifikaci klíčových funkcí SIS neboli Státního informačního systému či usnesení vlády č. 367, o koncepci rozvoje Veřejných Informačních služeb zkráceně VIS, které bylo podepsáno 20. května 1992 (Vlasák, 2011).

Hlavní milníky v implementaci elektronizace veřejné správy v ČR lze především spatřovat ve zřízení kontaktních míst veřejné správy Czech POINT, ve zřízení Datových schránek, Portálu veřejné správy a vzniku Základních registrů.

Na webovém portálu Ministerstva vnitra ČR je projekt eGovernmentu myšlenkově představen jako složitý organismus ztělesněný do mužské postavičky se jménem eGON. Organismus této postavičky je tvořen prsty, oběhovou soustavou, srdcem a mozkem. Prsty mají symbolizovat soustavu snadno dostupných kontaktních míst tzv. Czech POINTů, které se nacházejí na veřejnosprávních úřadech a na pobočkách České pošty. Oběhová soustava představuje Komunikační infrastrukturu veřejné správy, která zajišťuje bezpečný přenos dat mezi orgány veřejné správy. Srdce eGONa tvoří Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi č. 300/2008 Sb. v platném znění, nazývaný jako zákon o eGovernmentu. Poslední a dalo by se říci nejdůležitější částí mimo samotný zákon o eGovernmentu je mozek eGONa sestávající ze Základních registrů veřejné správy, které jsou tvořeny čtyřmi databázemi. A to databázemi registru obyvatel, registru osob, registru územní identifikace, adres a nemovitostí a registrem práv a povinností. Tímto způsobem je eGovernment prezentován od roku 2006 (Holeček, 2013).

Mezi významné zákony podporující vznik eGovernmentu lze zařadit zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu v platném znění, který zavedl používání

elektronického podpisu v praxi. Pro zajímavost lze uvést, že již v roce 1998 se uskutečnilo první využití elektronického podpisu na nejvyšší vládní úrovni v mezinárodní politice a to když byla elektronicky podepsána dohoda o podpoře obchodu mezi USA a Irskem prezidenty Clintonem a irským ministerským předsedou Achernem (Vlasák, 2011). Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, neboli zákon o eGovernmentu, mimo jiné definuje konverzi dokumentů jako úplné převedení dokumentu z listinné podoby do dokumentu elektronického a naopak. Dokument, který provedením této konverze vznikl, je tak tímto zákonem považován za stejně právně platný jako dokument, jehož konverzí vznikl. Zákon rozeznává dvě varianty konverzí dokumentů a to autorizovanou konverzi z moci úřední a autorizovanou konverzi na žádost s tím, že autorizovaná konverze na žádost je zpoplatněna. V případě konverze dokumentů musí být dokument podepsán elektronickým podpisem, ve kterém je označeno konkrétní datum vytvoření a uveden autor tohoto podpisu. K ověření elektronického podpisu je využíváno digitálního certifikátu a certifikační autority. Vlastností elektronického podpisu jsou autenticita, integrita, nepopíratelnost a časové ukotvení. Autenticita je chápána jako prokázání, že dokument nebyl v průběhu manipulace s ním změněn a že tím tak nedošlo ke ztrátě žádné podstatné informace (Holeček, 2013).

Dalšími zákony podporujícími eGovernment jsou zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, zákon č. 111/2009 Sb. o základních registrech v platném znění či zákon či samotný zákon č. 106/1999 Sb. o svobodě přístupu k informacím.

Kontaktní místa Czech POINT, neboli České Podací Ověřovací Informační Národní Terminály, byly zavedeny novelou zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy. Jedná se o unikátní projekt, jehož hlavním cílem bylo, aby veřejnoprávní úřady a úřady České pošty sloužily veřejnosti jako kontaktní místa, kde mohou občané na požádání obdržet výpisy z živnostenského rejstříku, obchodního rejstříku, z katastru nemovitostí, z rejstříku trestů a z dalších rejstříků informačního systému veřejné správy v elektronické podobě. Od 1. 7. 2012 v souvislosti se zavedením základních registrů veřejné správy pak kontaktní místa Czech POINT rozšířila své služby i o výpisy ze základních registrů. Úřední osoby pak mají možnost přístupu k referenčním údajům prostřednictvím formulářů ve služební části Czech POINT @office (Czech POINT, 2014). Další službou, kterou Czech POINT občanům poskytuje, je úředně ověřená konverze dokumentů z elektronické podoby do listinné a naopak. Dále kontaktní místa poskytují úřední ověřitelnost dokumentů a listin. Výhodou Czech POINTů jako asistovaných míst výkonu veřejné správy je tedy umožnění komunikace mezi občany a státem bez nutnosti občanů obíhat veškeré možné úřady. Místo

občanů totiž obíhají data (Czech POINT, 2014).

Datové schránky fungující od 1. 11. 2009 přinesly změnu pro většinu subjektů, jako jsou státní úřady a právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku a to v tom smyslu, že tyto subjekty zavedením těchto datových schránek musí komunikovat s úřady pouze a výhradně elektronickou formou (Holeček, 2013).

3.3 Významné webové stránky

Webové adresy, které informují o jednotlivých částech eGovernmentu jsou souhrnně zobrazeny v Tab. č. 1.

Tabulka č. 1: Webové adresy týkající se eGovernmentu

http://www.mvcr.cz	Webové stránky Ministerstva vnitra
http://www.czechpoint.cz	Webové stránky kontaktních míst Czech POINT
http://www.datoveschranky.info	Webové stránky informující o datových schránkách
http://www.egoncentrum.cz	Webové stránky určené pro výměnu zkušeností se zaváděním eGovernmentu
http://www.epusa.cz	Elektronický portál územních samospráv
http://www.institutpraha.cz	Webové stránky nabízející e-learningové kurzy pro pracovníky veřejné správy
http://portal.gov.cz	Portál veřejné správy České republiky
http://www.smartadministration.cz	Webové stránky Ministerstva vnitra ČR poskytující informace o elektronizaci veřejné správy
http://www.szrcr.cz/	Webové stránky Správy základních registrů
http://www.egovernment.cz/	Magazín o elektronizaci veřejné správy
http://www.youtube.com/zakladniregistry	YouTube kanál k základním registrům

Zdroj: Holeček (2013)

4 Základní registry

4.1 Legislativní opatření k zavedení základních registrů

Již v usnesení vlády ČR č. 208, o identifikaci klíčových funkcí SIS neboli Státního informačního systému bylo pojednáno o nutnosti zavedení centrálně řízených státních informačních registrů, jako páteře Státního informačního systému. V tomto dokumentu byl plánován registr obyvatel, registr nemovitostí, registr hospodářských a správních subjektů a územně identifikační registr.

Dále byla myšlenka zřízení základních registrů legislativně zmíněna v dokumentu Koncepce budování informačních systémů veřejné správy, kterou zpracoval Úřad pro státní informační systém (Šimandl, 2012). Úřad pro státní informační systém byla instituce, která byla zřízena v roce 1996 a jejíž náplní byla správa státního informačního systému. V roce 2000 byla činnost tohoto úřadu přerušena novelou zákona, která nahradila tento úřad úřadem pro veřejné informační systémy, jenž byl posléze začleněn do nově vzniknuvšího Ministerstva informatiky, které bylo zrušeno v roce 2007 a jehož funkce převzala jiná ministerstva. Transformací Úřadu pro státní informační systém v roce 2000 byl rovněž zřízen Úřad pro ochranu osobních údajů, dále jen ÚOOÚ, který dohlíží na ochranu osobních údajů a na dodržování soukromí v ČR (Úřad pro státní informační systém ČR, 2014). Tato Koncepce budování informačních systémů veřejné správy byla schválena usnesením vlády ČR v říjnu roku 1999. Obsah koncepce navazoval na dva dříve vydané vládní dokumenty a to na Koncepti reformy veřejné správy a na Státní informační politiku. V Koncepti budování informačních systémů veřejné správy byla podrobně představena problematika zřízení základních registrů veřejné správy, byť v ještě stále nedokonalé podobě. Za základní registry byly považovány registr obyvatel, registr ekonomických subjektů, registr nemovitostí a registr územní identifikace. V koncepci je mimo jiné zmíněna i potřeba zřízení společné komunikační infrastruktury a jejího bezpečného rozhraní, s čímž souvisí i možnost bezpečného sdílení dat, které by tak předurčovalo bezproblémové zřízení základních registrů veřejné správy (Šimandl, 2012).

V zákoně o informačních systémech veřejné správy č. 365 přijatém v září roku 2000 bylo vyhlášeno budování základních registrů informačního systému veřejné správy. Základními registry zde byly myšleny základní registr obyvatel ZRO, základní registr ekonomických subjektů ZRES a základní registr územní identifikace a nemovitostí ZRUIN. V březnu roku 2004 byla tehdejší Ministerstvem informatiky ČR vyhlášena Státní informační a komunikační politika neboli e-Česko 2006, ve které byla nově definována

strategie zřízení státních informačních registrů veřejné správy. V tomto dokumentu se jednalo o zřízení hospodářského registru, který by sdružoval veškeré informace o všech podnikajících právnických či fyzických osobách, dále o registru obyvatelstva a registru územní identifikace, adres a nemovitostí (Vlasák, 2011).

Jedním z dalších podstatných kroků, vedoucích k bezchybné implementaci základních registrů do české veřejné správy, bylo i schválení věcného záměru zákona o sdílení dat při výkonu veřejné správy na usnesení vlády č. 1064 v listopadu roku 2004 (Zouzalová, 2006).

Rozpracované teze v těchto legislativních koncepcích a dokumentech uvedené posléze posloužily jako základní stavební pilíře ke vzniku současně platného zákona o základních registrech veřejné správy č. 111/2009 Sb., který komplexně upravuje vznik a provoz základních registrů veřejné správy. Hlavní motivací vzniku základních registrů byla potřeba unifikovat informace o obyvatelích, ekonomických subjektech a územní identifikaci tak, aby byly omezeny duplicitní informace v jednotlivých agendách veřejné správy a aby byla zajištěna jejich aktuálnost a důvěryhodnost (Šmíd, 2014). V této souvislosti se v zákoně o základních registrech hovoří o tzv. referenčních údajích. Referenční údaje jsou údaje v registrech, které jsou v daném okamžiku považovány za aktuální a platné.

Zákony, které předcházely a významně se podílely na vzniku základních registrů veřejné správy, jsou zahrnuty v Tabulce č. 2.

Tabulka č. 2: Zákony a předpisy vztahující se k základním registrům veřejné správy

Zákon č. 111/2009 Sb.	o základních registrech, poslední změna zákona zákonem č. 312/2013
Nařízení vlády č. 161/2011 Sb.	o stanovení harmonogramu a technického způsobu provedení opatření podle § 64 až 68 zákona o základních registrech
Zákon č. 365/2000 Sb.	o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších předpisů, poslední změna zákona zákonem č. 458/2011 Sb.
Zákon č. 300/2008 Sb.	o elektronickém podpisu a autorizované konverzi dokumentů, poslední změna zákona zákonem č. 503/2012 Sb.
Zákon č. 227/2009 Sb.	tímto zákonem se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o základních registrech, poslední změna zákona zákonem

	č. 304/2013 Sb.
Zákon č. 101/2000 Sb.	o ochraně osobních údajů, poslední změna zákona zákonem č. 375/2011 Sb.
Zákon č. 106/1999 Sb.	o svobodném přístupu k informacím, poslední změna zákona zákonem č. 167/2012 Sb.

Zdroj: Správa základních registrů (2014a)

Původně bylo navrhováno, aby každý základní registr byl upraven formou samostatného zvláštního zákona. Později ovšem zvítězila varianta zákona jednoho, který bude komplexně upravovat celou problematiku v jednom jediném dokumentu. Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o základních registrech uvádí výhody, které se se vznikem zákona o základních registrech projeví ve fungování veřejné správy. V této zprávě je např. uvedeno, že díky legislativně definovaným pravidlům bude možné určené informace evidovat a dálkovým způsobem využívat s velkou mírou spolehlivosti. Mezi dalšími výhodami je uvedena konzistentnost dat, která bude zaručena tím, že ostatní informační systémy budou přebírat referenční údaje, čímž se odstraní nejednotnost dat a údajů v jednotlivých evidenčních systémech. Dále je zde zmíněno zvýšení komfortnosti fyzických a právnických osob, kterým vznikem zákona odpadne povinnost předkládat stejné údaje různým úřadům, čímž se sníží jejich náklady a odstraní se tím mnohé administrativní překážky podnikání. Nemluvě o zrychlení vyřizování žádostí (Mates a Smejkal, 2012). O faktických důsledcích přijetí tohoto zákona je podrobně pojednáno v následujících řádcích této práce.

Zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech v platném znění ustanovuje zřízení základních registrů veřejné správy a to registru obyvatel, registr právnických osob, registr územní identifikace, adres a nemovitostí a základní registr agend orgánů veřejné moci. Dále zřizuje Správu základních registrů a informační systém základních registrů. Informační systém základních registrů zajišťuje sdílení dat mezi jednotlivými registry a mezi základními registry a jednotlivými agendovými informačními systémy navzájem (Zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech v platném znění).

Zavedením základních registrů veřejné správy došlo k zamezení neaktuálních duplicitních záznamů v jednotlivých agendových informačních systémech a k omezení byrokratických povinností občanů hlásit změny svých údajů na všech úřadech veřejné správy. Stačí nahlásit změnu pouze na jednom úřadě a změna se díky informačnímu systému

základních registrů projeví ve všech agendách informačních systémů. Orgán veřejné moci je tak oprávněn požadovat po občanech pouze ty údaje, které o nich nejsou v základním registru dosud obsaženy nebo které jsou označeny za nesprávné.

V příloze vládního nařízení č. 161/2011 Sb., o stanovení harmonogramu a technického způsobu provedení opatření podle § 64 až § 68 zákona o základních registrech je mimo jiné uveden seznam agendových míst, kterými jsou: Ministerstvo kultury, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo životního prostředí, Český báňský úřad, Český telekomunikační úřad, Energetický regulační úřad, Státní úřad pro jadernou bezpečnost, Česká národní banka, Státní ústav pro kontrolu léčiv, Státní veterinární správa, Úřad pro civilní letectví, Rada pro rozhlasové a televizní vysílání, Česká advokátní komora, Česká komora architektů, Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, Exekutorská komora České republiky, Komora auditorů České republiky, Komora daňových poradců České republiky, Komora patentových zástupců České republiky, Komora veterinárních lékařů České republiky, Notářská komora České republiky, krajské veterinární správy, krajské úřady, Magistrát hlavního města Prahy, obecní úřady a rejstříkové soudy (Mates a Smejkal, 2012).

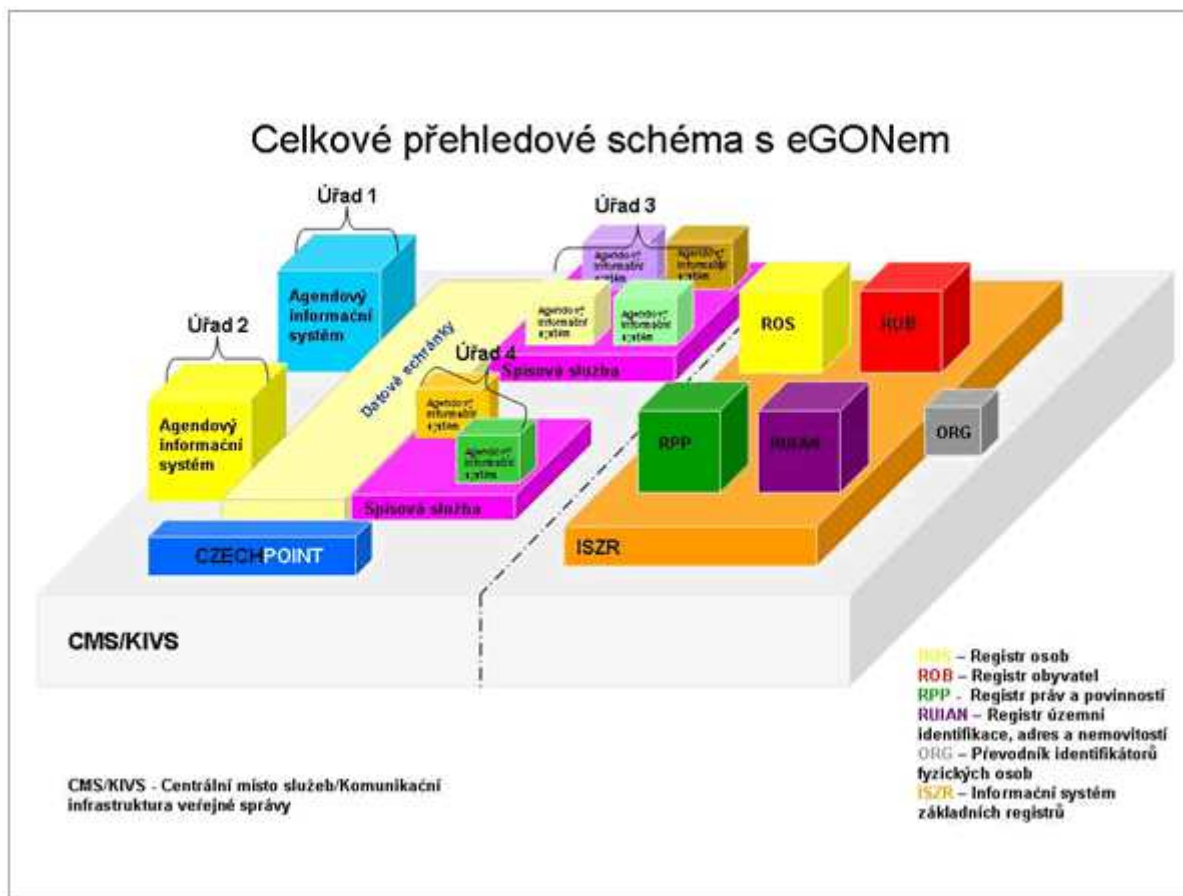
Význam slova registr vychází ze spojení dvou latinských slov a to z latinského „*registrum*“, které znamená něco zanést či zapsat a z latinského slova „*regestum*“, které v překladu znamená seznam. Synonymem pro výraz registr v českém prostředí pak může být slovo katalog, kartotéka nebo rejstřík (Mates a Matoušová, 1997).

4.2 Systém základních registrů veřejné správy

Systém základních registrů se skládá ze soustavy registru obyvatel (ROB), registru osob (ROS), registru územní identifikace, adres a nemovitostí (RÚIAN), registru práv a povinností (RPP), převodníku ORG a informačního systému základních registrů (ISZR).

Komunikaci mezi jednotlivými základními registry veřejné správy zajišťuje informační systém základních registrů (ISZR). Informační systém ORG pod patronací Úřadu pro ochranu osobních údajů pak chrání data v jednotlivých agendových informačních systémech pomocí identifikátorů ZIFO a AIFO. Komunikace mezi úřady pak probíhá na bázi schválené Komunikační infrastruktury veřejné správy v podání datových schránek. Komunikace mezi úřady a občany pak může probíhat i díky kontaktním místům veřejné správy Czech POINT. Funkční schéma základních registrů v rámci koncepce elektronizace

veřejné správy je zobrazeno na obr. č. 1 (Ministerstvo vnitra, 2014a).

Obr. č. 1.: Funkční schéma základních registrů v rámci koncepce elektronizace veřejné správy (Ministerstvo vnitra, 2014a)

4.3 Stávající evidence úřadů státní správy v registrech a rejstřících

Za registry jsou v současné době považovány soupisy vedené ústředními orgány státní správy pro potřebu ostatních státních orgánů a jiných subjektů vykonávajících veřejnou moc. Objektem soupisné činnosti jsou obyvatelé státu, podnikající FO a PO, údaje související s územím státu a doplňkové objekty, kterými jsou míněny dopravní prostředky, zbraně, léčiva, patenty, rostliny nebo zvířata. Pro pojem registr je ve státní správě také používáno synonymních pojmů, jakými jsou např. rejstřík, evidence či seznam. Pojem registr se v českém právním řádu poprvé objevuje po roce 1990. Nadřazeným pojmem pro registry, rejstříky, evidence a seznamy je informační systém. Informační systém je v zákoně o ochraně osobních údajů definován jako „*funkční celek zabezpečující cílevědomé a systematické shromažďování, zpracovávání, uchovávání a zpřístupňování informací*“ (Mates a Matoušová, 1997). Informační systém, který slouží k výkonu agendy té které správní instituce je poté označován za agendový informační systém.

Agendové informační systémy byly v Českých zemích provozovány již v daleko

dřívější době, byť v ještě ne tak dokonalé podobě jako dnes, než vůbec začaly snahy o jejich integraci do podoby systému základních registrů. Agendovými informačními systémy v ČR jsou pro názornost např. Administrativní registr ekonomických subjektů, Centrální registr úvěrů ČNB, Centrální registr evidenčních orgánů, Ústřední seznam kulturních památek ČR, Živnostenský rejstřík, Rejstřík trestů, Rejstřík sčítačích obvodů, Registr komunálních symbolů, Obchodní rejstřík, Insolvenční rejstřík, Státní odrůdová kniha ČR, Registr informací o výsledcích související s podporou výzkumu a vývoje ČR, Územně identifikační registr adres, Katastr nemovitostí České republiky, Národní soustava kvalifikací, Rejstřík škol a školských zařízení, Registr motorových vozidel, Registr zdravotnických zařízení, Registr církví a náboženských společností, Seznam občanských spolků a sdružení, Registr pojišťovacích zprostředkovatelů a likvidátorů pojistných událostí, Evidence zemědělského podnikatele, Seznam politických stran a hnutí, Registr plátců spotřební daně či Registr plátců daně z přidané hodnoty, agendový informační systém evidence obyvatel, cizinecký informační systém, informační systém občanských průkazů, informační systém cestovních dokladů a informační systém datových schránek, atd.

Podle významu pro výkon veřejné správy lze registry a informační systémy rozdělit do pěti vymezených kategorií.

První nejdůležitější kategorií jsou míněny základní registry, které evidují zvláště důležité skutečnosti využívané mnoha jinými systémy. V dnešní podobě se jedná o registraci obyvatel (registr obyvatel), podnikajících PO a FO (registr osob) a územní identifikace, adres a nemovitostí (registr územní identifikace, adres a nemovitostí). Do druhé kategorie pak lze zařadit zákonně vedené registry za účelem evidence jedné oblasti správní činnosti. Jedná se např. o rejstřík trestů, patentový rejstřík či rejstřík průmyslových vzorů. Důsledkem jejich nefunkčnosti by bylo porušení důležité povinnosti uložené zákonem. Třetí kategorie pak obsahuje resortní informační systémy a informační systémy jednotlivých orgánů veřejné správy. Tyto informační systémy slouží jednomu orgánu státní správy či ústřednímu orgánu veřejné správy a vedou v evidenci jednu nebo více činností. Od druhé kategorie se odlišují také tím, že jejich vedení nemusí být ve všech případech upraveno formou zákona. Zákonně by měly být v této kategorii vedeny informační systémy, jejichž evidované informace jsou spojeny s oznamovací či jinou povinností, jako je např. informační systém státní sociální podpory. Čtvrtou kategorií pak jsou jednoúčelové evidence, které jsou určeny k přímé podpoře nějaké úzce vymezené správní činnosti. Jedná se např. o evidenci registrovaných zbraní, cenovou evidenci či evidenci o hracích žetonech. Mnoho takovýchto jednoúčelových evidencí jsou zákonně povinny vést převážně soukromé subjekty. Poslední pátou kategorií

jsou informační systémy vedené pro potřeby jednotlivých subjektů a státních orgánů, jako jsou např. mzdové listy či evidence pracovních úrazů. Jedná se o evidence, jejichž vedení je zákonem upraveno jenom zčásti (Mates a Matoušová, 1997).

4.4 Registr obyvatel

Registr obyvatel obsahuje údaje o všech občanech ČR, o cizincích s povolením k pobytu na území ČR a o cizincích s právem azylu. Jedná se o tyto údaje:

- příjmení a jméno
 - datum narození, v případě úmrtí pak datum úmrtí a datum nabytí právní moci rozhodnutí soudu o prohlášení FO za zemřelou a dále odkaz do registru územní identifikace na místo narození a úmrtí
 - odkaz do registru územní identifikace na adresu místa pobytu FO
 - státní občanství
 - čísla elektronicky čitelných identifikačních dokladů a údaj o tom, zda má FO zpřístupněnu datovou schránku
- (Správa základních registrů, 2014c).

Editory údajů v registru obyvatel jsou prostřednictvím svých agendových informačních systémů Ministerstvo vnitra a Policie ČR. Ministerstvo vnitra doplňuje registr obyvatel údaji ze svých agendových informačních systémů evidence obyvatel, evidence občanských průkazů, evidence cestovních průkazů a z agendového informačního systému datových schránek. Policie ČR pak přispívá údaji ze svého agendového informačního systému cizinců. Nejdůležitějšími agendovými informačními systémy přispívajícími do registru obyvatel jsou agendový informační systém evidence obyvatel (AISEO) a agendový informační systém cizinců. Změny údajů v jednotlivých agendových informačních systémech se ovšem díky automatizovanému informačnímu systému základních registrů okamžitě projeví v registru obyvatel v podobě referenčních údajů. Správcem tohoto registru je Ministerstvo vnitra ČR (Správa základních registrů, 2014c).

4.4.1 Počátky registrace obyvatel v českých zemích

Evidování obyvatel ve starších dobách probíhalo hlavně kvůli vojenským a finančním záležitostem. V tehdejších dobách bylo třeba evidovat nejen počet mužů schopných k vedení panovníkových válek, ale i obyvatele spjaté s panovníkovou púdou, která tak mohla být podle příslušných nastavených parametrů zdaněna (Šmíd a Schelle a Veselá, 2005).

Vůbec první provedené evidence obyvatel na světě staví archeologické výzkumy přibližně do období 12 tis. let před naším letopočtem a to právě do souvislosti se vznikem prvních městských států. První doložitelnou evidencí obyvatelstva na světě, po které zůstaly písemné prameny, je sčítání obyvatelstva provedené okolo roku 3000 před naším letopočtem ve starověkém Egyptě. Ve starověkém Římě bylo zase při evidenci obyvatelstva poprvé použito slovo „*census*“, což je latinský termín pro sčítání lidu (Šmíd a Schelle a Veselá, 2005).

Z významných statistických sčítání lidu ve středověké Evropě lze pak jmenovat anglický The Domesday Book pocházející z roku 1086. Tento dokument mapoval vlastníky a nájemce půdy v Anglii, budovy, kostely, mlýny, hrady a také množství luk, lesů, zvířat, ryb a pluhů k obdělávání půdy.

První novodobý soupis veškerého obyvatelstva ve státě s doprovodnými údaji o věku, pohlaví, rodinném stavu a zaměstnání proběhl v letech 1665-6 v tehdejší Nové Francii, dnešní kanadské provincii Québec. Za první celonárodní sčítání pak lze považovat sčítání uskutečněné v roce 1703 na Islandu (Wikipedie.cz, 2014a).

Některé státy jako je např. Slovinsko, Nizozemsko, Rakousko a Německo v současné době plošné sčítání obyvatelstva neprovádí a potřebné údaje získávají z registrů obyvatelstva, matrik, katastru nemovitostí, ekonomických subjektů, plátců daní nezaměstnaných, plátců sociálního pojištění a důchodců (Wikipedie.cz, 2014a).

Právní úpravy registrace obyvatel v českých zemích

Za první evidence obyvatel v českých zemích pak lze považovat státní záznamy ze soupisu poddaných podle víry z roku 1651, církevní záznamy v soupisu duší – „*Status animarum*“ z roku 1651, záznamy v seznamech poddaných ze 14. až 17. století a záznamy o obyvatelích v jednotlivých berních katastrech, počínaje rokem 1654 (Wikipedie.cz, 2014b). Soupis poddaných podle víry zaznamenal demografické, náboženské a sociální poměry v období po třicetileté válce a stal se tak významným historickým dokumentem s celoevropským významem (Šmíd a Schelle a Veselá, 2005).

Za první ucelený soupis úředního sčítání obyvatelstva v českých zemích je považováno tzv. solní sčítání neboli Seznam konzumentů soli. Tento soupis byl proveden za vlády císaře Leopolda I. za účelem rozdělení solní přírážky na kraje a panství (Šmíd a Schelle a Veselá, 2005).

.....

K vývoji evidence obyvatel lze zajisté přiřadit i vznik prvních veřejných seznamů –

matrik, jejichž komplexní vedení nařídil v roce 1563 Tridentský koncil, který svolal tehdejší papež Pavel III. do italského Trentu a na kterém bylo všem farářům nařízeno, aby ve svých farnostech vedly matriky narození, sňatků a úmrtí obyvatel. První matriky ovšem vznikly již v období středověku jako seznamy šlechty, ve kterých byli mimo jiné sepsány i povinnosti vůči panovníkovi, jako byla například povinnost poskytnutí ozbrojenců v případě válečného konfliktu. Reformou císaře Josefa II. v letech 1781 – 1784 bylo nařízeno jednotné vedení matričních údajů, jelikož před touto reformou byly zápisy značně nejednotné. Od roku 1869 se pak vedení matrik poprvé dostalo i na světskou půdu, když bylo obecním úřadům nařízeno vést matriční záznamy pro osoby bez náboženského vyznání. V 50. letech 20. století pak bylo státem nařízeno zavedení povinných veřejných civilních matrik pro všechny osoby bez ohledu na náboženské vyznání, čímž tak církev přišla o občansko-právní vliv v této oblasti (Wikipedie.cz, 2014c).

.....

V roce 1753 pak byla reskriptem panovnice Marie Terezie nařízena pravidelná sčítání lidu, jehož první provedení bylo učiněno v roce 1754 a při němž se evidovalo veškeré obyvatelstvo, které bylo v evidenci rozlišováno na základě pohlaví, věku a stavu. Tato konskripce se díky svému provedení zařadila mezi nejmodernější soupisy obyvatelstva v tehdejší Evropě. Na rozdíl od pozdější evidence obyvatelstva výsledky z těchto konskripcí byly neveřejné a výsledky z nich byly později skartovány (Český statistický úřad, 2012c).

Podle nařízení, vydaného v roce 1770, bylo obyvatelstvu zakázáno měnit příjmení a od tohoto roku se také začalo s číslováním jednotlivých domů v nově zavedených tzv. konskripčních osadách. Od této doby se začala tato přidělená čísla domů nově objevovat i v matričních záznamech a pozemkových knihách (Šmíd a Schelle a Veselá, 2005).

V tomto roce bylo také upraveno provádění soupisu lidu, ve kterém měl být nově evidován i tažný dobytek a jednotlivé domy (Wikipedie.cz, 2014a).

V roce 1778 byly pro každou konskripční osadu zavedeny tzv. populační knihy, ve kterých byli uvedeni všichni obyvatelé podle domů a v nich podle rodin. Zjišťován byl mimo jiné věk, pohlaví a rodinný stav (Šmíd a Schelle a Veselá, 2005).

Mezníkem mezi starším a modernějším způsobem evidování obyvatelstva v českých zemích pak lze považovat sčítání obyvatelstva učiněné v roce 1857, jehož vzorem evidence bylo sčítání obyvatel v Belgii, které provedl významný statistik své doby A. L. Quetelet (Šmíd a Schelle a Veselá, 2005).

Pro moderní evidenci obyvatel byl významný především rok 1869. V tomto roce došlo v Rakousku - Uhersku k prvnímu sčítání lidu, které evidovalo státní příslušnost, rodinný stav,

náboženské vyznání. Současně bylo také rozhodnuto, že se v desetiletých intervalech bude toto sčítání v monarchii opakovat. Zároveň se údaje ze sčítání obyvatel od tohoto roku staly poprvé v historii evidování obyvatel veřejně přístupnými všem občanům. Toto sčítání tak bylo mimo prvního sčítání v roce 1869 prováděno v desetiletých intervalech od roku 1880 až do roku 1910. Prakticky bylo podle tohoto způsobu sčítání obyvatel na našem území postupováno v desetiletých intervalech s několika výjimkami až do roku 1990 (Český statistický úřad, 2012c).

V roce 1919 byl založen Státní úřad statistický jako nový orgán, jehož úkolem bylo provádět celostátní statistická vyšetření a který navázal na existenci Zemského statistického úřadu Království českého, vzniklého již v roce 1897 (Český statistický úřad, 2012). V souvislosti se vznikem této instituce nastalo i první spojení výpočetní techniky s evidencí obyvatel. Pro velká statistická šetření bylo totiž pořízeno 13 děrovacích strojů a 4 řídící stroje s počítadly od firmy Powers Accounting Machine (Český statistický úřad, 2012a). Při československém sčítání obyvatel v roce 1970 pak bylo ke zpracování výsledků poprvé použito velkokapacitního sálového počítače řady CDC 3300 (Český statistický úřad, 2012b).

Spolu s evidencí obyvatelstva prováděnou formou desetiletých intervalů plošného sčítání byla prováděna i evidence obyvatelstva pobytová, která byla prováděna formou hlášení pobytu osob v místě trvalého či přechodného bydliště. Roku 1939 bylo například vládním nařízením o domovní evidenci obyvatelstva nařízeno vedení domovních seznamů, ve kterých by se pro každý dům vedl seznam osob v tomto domě ubytovaných. V roce 1980 pak byla po již mnoha provedených československých zákonných úpravách o hlášení pobytu (počínaje rokem 1935) stanovena vyhláška Federálního ministerstva vnitra, která se týkala mimořádného hlášení pobytu občanů v souvislosti s převedením ústřední evidence obyvatel na automatizované zpracování. Spolu se sčítáním lidu, domů a bytů v roce 1980 tak bylo přikročeno i k mimořádnému hlášení pobytu občanů za účelem vytvoření centrálního registru občanů (Šmíd a Schelle a Veselá, 2005).

V samostatné České republice bylo poprvé komplexně právně zavedeno evidování obyvatel až zákonem č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech neboli zákonem o evidenci obyvatel. Výkonem státní správy v této oblasti bylo pověřeno Ministerstvo vnitra ČR a okresní a obecní úřady. Po zrušení okresních úřadů byly jejich práva a povinnosti přesunuty na obecní úřady s rozšířenou působností a na nově vzniknuvší krajské úřady. Zákon stanovoval evidenci obyvatel v rozsahu státních občanů ČR, cizinců s povolením k pobytu a osob, kterým byl udělen azyl. Tímto zákonem byl k vedení evidence obyvatel zřízen také informační systém evidence obyvatel, který byl v této době již samozřejmě udržován

prostřednictvím výpočetní techniky (Šmíd a Schelle a Veselá, 2005).

V roce 2004 byla provedena novela tohoto zákona, která zpřesnila některé údaje s tímto zákonem související a nastavila odpovědnost Ministerstva vnitra ČR za přesnost údajů v informačním systému tak, aby údaje odpovídaly aktuálnímu stavu. Tato novela také stanovila povinnost poskytnutí údajů v elektronické podobě z informačního systému evidence obyvatel a z registru rodných čísel i jiným informačním systémům pomocí dálkového přístupu.

Od 1. července 2012 se pak datuje zavedení základních registrů veřejné správy, jejichž základním pilířem je mimo ostatní i registr obyvatel, který je zatím nejinovativnějším prvkem v oblasti evidence obyvatel na našem území, jelikož podstatným způsobem zrychluje správní procesy, odstraňuje duplicity a šetří finanční prostředky na tuto správu vynaložené.

4.4.2 Shrnutí přínosu implementace Registru obyvatel do české veřejné správy

Registr obyvatel vznikl převedením údajů z tehdejší evidence obyvatel a informačního systému cizinců. Z registru obyvatel mohou čerpat údaje např. orgány celní správy, notáři, státní zastupitelství, soudy, Policie České republiky, obecní úřady obcí s rozšířenou působností za účelem umožnění výkonu volebního práva a mnohé jiné.

Významným přínosem zavedení registru obyvatel je především v dnešní době tolik propagovaná a tolik potřebná ochrana osobních údajů. Občanům v registru obyvatel jsou totiž jako identifikátory přiřazovány namísto dosavadních rodných čísel bezvýznamové identifikační údaje, ze kterých není možné zjistit žádné osobní ani jiné údaje.

Tento registr z mého pohledu také zajišťuje efektivní výkon veřejné správy v tom smyslu, že data o občanech jsou vedena v jedné databázi, díky čemuž je tato databáze častěji využívána ostatními agendovými informačními systémy. Častějším využíváním se tak zajišťuje vysoká míra bezchybnosti a aktuálnosti vedených dat. Tímto faktem tak odpadla úředníkům nutnost častého ověřování správnosti dat a jejich opravování v příslušných agendových informačních systémech. Významným způsobem ovlivňuje efektivitu činnosti registru obyvatel zavedení referenčních údajů, které tudíž občané nemusejí prokazovat na každém úřadu zvlášť.

V registru jsou také vedeny záznamy o využívání údajů z tohoto registru pro potřeby agendových informačních systémů. Tyto záznamy obsahují den, měsíc, rok a čas poskytnutí těchto údajů a identifikaci toho, kdo údaje poskytl a datum poslední změny každého údaje vedeného v registru obyvatel (Mates a Smejkal, 2012).

Pozitivní je i fakt, že si občané mohou zažádat, aby se změny jejich údajů zobrazovaly také soukromoprávním osobám (banky, pojišťovny, atd.), což ale musí být na výslovnou žádost občana.

Registr obyvatel je jediným informačním systémem, který je neveřejný, jelikož obsahuje citlivé a lehce zneužitelné osobní údaje občanů ČR.

4.5 Registr územní identifikace, adres a nemovitostí

Tento registr eviduje údaje o územních prvcích, územně evidenčních jednotkách, adresách, územní identifikaci a údaje o účelových územních prvcích. Tento registr se od ostatních registrů odlišuje tím, že jako jediný obsahuje nereferenční informace. Nereferenčními informacemi jsou míněny údaje, jako je např. počet podlaží, výměra, připojení na plyn, kanalizaci, vodu, atd. Registr územní identifikace, adres a nemovitostí eviduje základní údaje o:

- území státu
- katastrálním územím, parcele a nemovitosti
- kraji, okresu, obci a části obce
- ulici, číslu popisném a orientačním
- regionu soudržnosti
- stavebním objektu
- adresním místu
- pozemku v podobě parcely

(Ministerstvo vnitra ČR, 2014a)

Hlavními editorskými agendovými informačními systémy pro tento registr jsou informační systém katastru nemovitostí a informační systém územní identifikace. Informační systém územní identifikace byl zřízen právě na základě potřeby uceleného agendového informačního systému, ze kterého by bylo možno čerpat údaje do registru územní identifikace. Tento agendový systém totiž disponuje právě takovými informacemi, které nejsou vedeny v katastru nemovitostí. Jednotlivými editory tohoto registru jsou stavební úřady, obec, krajský úřad a Český úřad zeměměřický a katastrální, který je zároveň i garantem správnosti dat v tomto registru obsažených (Správa základních registrů, 2014d).

Český úřad zeměměřický a katastrální umožňuje veřejný dálkový přístup k prohlížení dat z registru územní identifikace, adres a nemovitostí. Tato služba je poskytována zdarma a přístup do ní je umožněn z adresy <http://vdp.cuzk.cz>. Po zadání této adresy do webového

prohlížeče se nám nabídne výběr ze 4 možností. První možností je ověření adresy, druhou zobrazení katastrální mapy, třetí možností je vyhledání prvků, jako je např. stavební objekt, adresní místo, parcela, atd. Při ověření adresy uživatel v dálkovém přístupu vyplní údaje hledané ulice a obce a databáze pak již sama vybere možná adresní místa, která budou obsahovat přesné adresy i s informací do jakého volebního okrsku spadají. Vyšlé výsledky těchto adresních míst také obsahují nabídku možnosti zobrazení těchto relevantních adres v mapě katastru nemovitostí. Poslední možností je použití výměnného formátu. Výměnný formát zobrazuje data z databáze základního registru RÚIAN v textové podobě a to v takovém univerzálním formátu, který není omezen (Český úřad zeměměřický a katastrální, 2013). Výhodou je, že uživatel může získat jak data aktuálně platná z databáze RÚIAN, tak i data historická, která jsou stále uchovávána v informačním systému územní identifikace. Ročně navštíví stránky veřejně dálkového přístupu dle statistik ČÚZK v průměru na 300 tisíc návštěvníků (Český úřad zeměměřický a katastrální, 2014).

4.5.1 Počátky registrování pozemkových evidencí v českých zemích

Počátky registrování pozemkových evidencí v českých zemích spadají již do počátku 11. století a to v souvislosti s nařízením českého přemyslovského knížete Oldřicha (po 970 – 1034) z roku 1022, kterým zavedl vybírání daně z lánu (Bumba, 2007). Pozemkové evidence se obecně začaly provádět v souvislosti s potřebou přehledného soupisu pozemků, osob a práv k potřebě stanovení jednotných daňových zatížení.

Zemské desky a urbáře

Počátkem 14. století počaly evidence soukromého majetku šlechty, která si zápisy o držení svého majetku nechala zapisovat do Zemských desek, které původně sloužily k zápisům o soudních sporech. Těmito zápisy si tak šlechta zajistila dědičné právo na své majetky a díky této evidenci se také předcházelo případným soudním sporům o práva na majetek. První písemný zápis však pochází z formuláře zemského písaře již z roku 1278. Podobně jako v Českém království byly i v Moravském markrabství v roce 1348 zavedeny desky zemské u soudu brněnského a olomouckého a počátkem 15. století ve Slezském knížectví u soudu opavského.

Před rokem 1650 byly majetky a z toho vyplývající povinnosti poddaných zapisovány do knih zvaných urbáře. V urbářích byly evidovány rustikální (poddanské, urbární či kontribuentní) pozemky. Tyto knihy sloužily vrchnosti k přehledu o stavu majetku svého panství, a především k přehledu o daňovém zatížení svých poddaných. Pozemky v držení

samotné šlechty (panské, dominikální či dvorské) však byly evidovány až od roku 1706, kdy byly podrobeny dani z držení pozemku stejně, jako tomu bylo u rustikálních pozemků (Český úřad zeměměřický a katastrální, 2013c).

Rustikální katastr

Prvním berním katastrem v Českém království se stal Rustikální katastr, vzniklý v letech 1653 – 1656 v souvislosti s potřebou zavedení nového daňového zatížení, které by bylo vyměřeno na spravedlivějším a věcnějším základě, než tomu bylo u předchozích evidencí. Rustikální katastr je v současné době znám pod známějším označením Berní rula. V souvislosti se zavedením tohoto elaborátu bylo poprvé zavedeno označení „*katastr*“. Označení katastr pochází z latinského slova „*soupis*“. První revidování tohoto katastru bylo provedeno v letech 1674 – 1683 pod označením jako Druhý rustikální katastr, jehož platnost trvala až do roku 1748 (Český úřad zeměměřický a katastrální, 2013c).

Prvním katastrem Moravského markrabství pak byl tzv. Lánský rejstřík, který byl proveden v letech 1656 – 1658 a který byl posléze revidován v letech 1669 – 1697.

Za první katastr Slezského knížectví pak lze považovat tzv. Karolinský rejstřík, který byl vytvořen v letech 1721 – 1726 za panování římskoněmeckého císaře a českého krále Karla VI. Habsburského. Tento katastr však nebyl vídeňskou vládou příznivě přijat a to z toho důvodu, že jeho provedení přinášelo do státní pokladny nižší příjmy než by vláda habsburské monarchie požadovala. V roce 1733 bylo tedy přistoupeno k revizitaci tohoto katastru, která ovšem nebyl dokončena v souvislosti s násilným oddělením Slezska od habsburské monarchie v roce 1742 (Leccos, 2014).

Tereziánský katastr

V roce 1749 začala platit Třetí berní rula, známá pod názvem Tereziánský katastr. Tento katastr svým provedením nahradil předchozí platnou Berní rulu i moravský Lánský rejstřík. Tereziánský katastr evidoval půdu podle jednotlivých obcí. Informace v katastru uvedené se poprvé staly veřejnými a bylo proti nim možno podávat námítky a připomínky. Po nové generální vizitaci rustikální půdy vstoupila v roce 1757 v platnost Čtvrtá berní rula, známá pod názvem Druhý tereziánský katastr rustikální. V roce 1757 bylo také ukončeno tzv. panské vyrovnání známé pod názvem „*Exaequatorium dominicale*“, které evidovalo i dominikální statky. Tereziánský katastr rustikální a dominikální poté tvořily úplný a velký katastr všech pozemků v habsburských zemích (Český úřad zeměměřický a katastrální, 2013c).

Josefský katastr

V roce 1785 z nařízení císaře Josefa II., týkající se reformy pozemkové daně a vyměření půdy, bylo přistoupeno k novému vyměření dominikální i rustikální půdy. Tento katastr je významný tím, že poprvé stavěl na rovnosti půdy, bez ohledu na to, zda jí vlastnila vrchnost či poddaní. Základní jednotkou pro vyměření daní se stal pozemek, oproti dřívější základní jednotce, kterou představovala „*osedlost*“. Každý pozemek byl zaměřen, což poskytovalo možnost zjištění jeho nejpřesnější výměry a tudíž i stanovení spravedlivé výše daňového zatížení. Katastr je mimo jiné významný i tím, že se v něm poprvé vyměřovalo na základě skutečného stavu v terénu. Měření probíhalo bez ohledu na to, zda se jednalo o půdu dominikální či rustikální. Vyměřování probíhala na základě koordinace zemských, krajských a místních komisí, které byly většinou složeny z vrchnosti, rychtáře, sedláků a někdy i zeměměřiče. V souvislosti s vyměřováním obdržely pozemky tzv. topografická čísla. U každé parcely byl uveden majitel, číslo popisné jeho domu, popis umístění pozemku, výměra parcely určená provazci, latěmi či zeměměřičem a kultura a výnos parcely (Český úřad zeměměřický a katastrální, 2013c). V katastru jsou také poprvé užita čísla popisná jednotlivých obytných budov. Číslování bylo provedeno v roce 1770 vojskem a v leckterých obcích je platné dodnes (Genea, 2012). Díky tomuto katastru se také zaevidovalo o 60 % berní půdy více, než kolik bylo zjištěno v předchozím katastru. Josefský katastr se mimo jiné skládal z polních náčrtů, knih přiznání (fasí), druhů pozemků a pozemkových topografických archů. (Hřebík, 2011). Kvůli odporu šlechty proti tomuto katastru platil tento katastr pouze v letech 1789 – 1790 (Český úřad zeměměřický a katastrální, 2013c). Jeho přínos pro evidenci pozemků na našem území je však více než zřejmý.

Tereziánsko – josefský katastr

Po zrušení Josefského katastru byl v roce 1792 zaveden katastr, který zčásti sestával z předešlého Josefského katastru, ze kterého převzal správné výměry a z Tereziánského katastru, z kterého převzal principy berní politiky (Český úřad zeměměřický a katastrální, 2013c). Nevýhodou této kombinace bylo rozdílné zdaňování rustikální a dominikální půdy. Tento katastr sloužil jako daňový podklad až do roku 1860, kdy vstoupil v planost Stablní katastr (Český úřad zeměměřický a katastrální, 2013c).

Stablní katastr

Stablní katastr je obecně považován za zásadního zakladatele dnešního současného katastru nemovitostí, jehož základy byly položeny císařským patentem Františka I. v roce

1817, týkajícího se pozemkové daně a vyměření půdy. Obsahem tohoto patentu byla potřeba přesného geodetického vyměření a soupisu veškeré půdy. Tento katastr tak byl poprvé založen na vědeckých základech velkoměřítkového mapového díla. Pro základní měřítko zobrazení byl zvolen poměr 1:2880. V Čechách probíhalo měření v rozmezí let 1826 – 1843 a na Moravě a ve Slezsku pak v letech 1824 – 1836. Veškeré pozemky byly změřeny za účasti jejich držitelů a očíslovány jako parcely. Výměra parcel se stanovovala ze zobrazené plochy v mapě. Z měřického operátu stabilního katastru dodnes vychází většina dnešních platných katastrálních map České republiky. Tyto katastrální mapy v obvyklém měřítku 1:2880 jsou platné na 70 % území dnešní České republiky. Protože však změny v katastrech nebyly zjišťovány, katastr rychle zastarával a neodpovídal platnému stavu. Proto bylo v letech 1869 - 1881 přikročeno k jednorázové reambulanci stabilního katastru (Český úřad zeměměřický a katastrální, 2013c). Originál stabilního katastru mimo jiné obsahoval protokol o pozemkových a stavebních parcelách, soupis pozemků dle čísel v indikační skice, výměru a údaje o majiteli, jednotlivé domy dle čísla popisného, druh budovy, výkaz o využití půdy, rozdělení pozemků dle druhu a využití a výpočty rozlohy jednotlivých parcel. Z katastrálních map vzniklých při vyměřování byly poté zhotoveny tzv. císařské otisky a indikační skici ke zjišťování (indikování) změn (Genea, 2012).

V roce 1871 byl přijat obecný zákon o pozemkových knihách a v roce 1874 zákon o založení nových pozemkových knih pro království České. Tyto zákony ustanovovaly způsoby vedení informací v pozemkových knihách. V pozemkových knihách se tak evidovaly veškeré nemovitosti, práva a povinnosti s nimi spojené. Zákony mimo jiné také stanovily veřejnost pozemkových knih, díky čemuž se tyto knihy staly přesnější co do souladu mezi skutečností a evidovaným stavem (Český úřad zeměměřický a katastrální, 2013c).

Zákonem z roku 1883 o evidenci katastru daně pozemkové pak bylo nařízeno, že katastr pozemkové daně musí být udržován v aktuálním stavu, což znamenalo jeho soustavné doplňování o vzniklé změny, nastalé v průběhu času. Evidovaný katastr tímto nařízením musel být v naprostém souladu s obsahem pozemkových knih. Držitelům nemovitostí, soudům a ostatním úřadům byla pak dána povinnost vzniklé změny skutečností ohlašovat. Tento zákon pak také stanovil povinnost pravidelných úředních revizí změn katastru, a to v tříletých intervalech. Katastr byl volně k nahlédnutí, pouze kopie a opisy byly vyhotovovány katastrálními úředníky za úplatu (Hřebík, 2011). Katastr daně pozemkové pak platil až do roku 1927.

Pozemkový katastr

V souvislosti se vznikem Československé republiky bylo třeba nově upravit i katastrální poměry v novém státě. Nutnost vyhlášení nové zákonné úpravy podtrhoval i fakt, že na Slovensku a v Podkarpatské Rusi platily zákony uherské a v části Slezska zase pruské. Nový československý Pozemkový katastr byl tedy upraven zákonem č. 177 z roku 1927, o pozemkovém katastru a jeho vedení (Český úřad zeměměřický a katastrální, 2013c). Z původního účelu předešlých katastrů, který byl spatřován především v jejich daňovém poslání, se tento katastr již výhradně profiloval na právní a všeobecně hospodářské účely. Každá parcela v tomto katastru nesla informace o držiteli, výměře, kultuře, jakostní třídě a katastrálním výtěžku. Pozemkový katastr se skládal z měřického operátu neboli z map, z písemného operátu, ze sbírky listin a z úhrnných výkazů. Pozemkový katastr byl udržován až do roku 1938. V době okupace a zejména po roce 1945 utrpěla evidence vážné nedostatky a to zejména v souvislosti s neevidovanými poválečnými konfiskacemi majetku zrádců a kolaborantů a v souvislosti s uplatňovaným přidělovým systémem. Jednotlivé příděly přestaly být zaznamenávány a z toho vyplývající nové hranice pozemků nebyly ani v katastrálních mapách zobrazeny. Během tohoto období vznikl v pozemkovém katastru chaos, který do dnešní doby nebyl napraven. Po roce 1956 přestal být katastr udržován docela a až v roce 1971 byl zrušen zákonem o geodezii a kartografii úplně (Český úřad zeměměřický a katastrální, 2013c).

Jednotná evidence půdy

S nástupem komunistické diktatury přišla změna i do evidování pozemkových skutečností. Do této doby dle mého názoru probíhaly evidence majetkových a územních poměrů ve správném duchu, jelikož se evidovala půda bez ohledu na to, kdo jí vlastní, vyměřování pozemků se provádělo na základě přesného měření a katastrální údaje se počínaje Tereziánským katastrem staly veřejně přístupnými. Ovšem s nástupem socialistického hospodářství, které bylo založeno na plánování zemědělské výroby, se místo majetkových poměrů začalo evidovat nikoliv, kdo půdu vlastní, ale kdo půdu obhospodařuje. Na základě této uplatňované politiky byla založena Jednotná evidence půdy (JEP), které evidovala užívání půdy bez ohledu na vlastnické vztahy. V období let 1951 – 1964 tak nebyla evidována žádná soukromá práva k nemovitostem. Tato skutečnost ovšem ovlivnila majetkové poměry i v současné době, jelikož neexistují zápisy o nabytí nemovitostí v tomto období, což současným majitelům činí potíže v souvislosti s obtížným právním prokazováním nároku na tento majetek (Český úřad zeměměřický a katastrální, 2013c).

V souvislosti s uplatňováním Jednotné evidence půdy došlo poprvé v dějinách evidence katastrálních údajů k automatizovanému zpracování evidenčních dat, jelikož údaje začaly být mechanicky zpracovávány pomocí děrných štítků ve výpočetních střediscích (Hřebík, 2011). Toto se dá označit za veskrze první krok k propojení evidence katastrálních údajů s výpočetní technikou, která je dnes neoddělitelným faktorem existence Registru územní identifikace, adres a nemovitostí.

Evidence nemovitostí

V roce 1964 byl přijat zákon o evidenci nemovitostí (EN). Evidence nemovitostí měla evidovat údaje o nemovitostech nutné pro plánování a řízení hospodářství, a to zejména zemědělského. V období let 1964 – 1988 však byla snaha vyplnit mezery v evidování některých právních vztahů k nemovitostem, které se od roku 1951 přestaly evidovat. Evidence nemovitostí se skládala z měřického a písemného operátu, sbírky listin a sumarizačních výkazů. Písemný operát se skládal ze soupisu parcel, evidenčních listů, listů vlastnictví, rejstříku uživatelů, výkazů změn a seznamu domů. Měřický operát oproti tomu vycházel z předchozích map bývalého pozemkového katastru (Český úřad zeměměřický a katastrální, 2013c).

Katastr nemovitostí České republiky

V souvislosti s pádem komunistické diktatury v roce 1989 vyvstala potřeba evidence soukromoprávních vztahů v plném rozsahu. Zákonem č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky, byl zřízen současný katastr nemovitostí (KN), který v době integruje údaje z bývalých pozemkových knih a z bývalého pozemkového katastru. Státní správu katastru nemovitostí vykonávají zákonem zřízené katastrální úřady. Katastrální operát je tvořen souborem geodetických informací (SGI), který zahrnuje katastrální mapu a souborem popisných informací (SPI), který zahrnuje údaje o katastrálním území, parcelách, stavbách, vlastnících a právních vztazích (Hřebík, 2011).

Při zavádění katastru nemovitostí do praxe bylo nutné převzít údaje z předchozího operátu Evidence nemovitostí. Obsahovou neúplnost soukromoprávních vztahů v Evidenci nemovitostí bylo nutné doplnit založením zjednodušené evidence pozemků. Tato zjednodušená evidence pozemků obsahuje parcelní číslo podle dřívější pozemkové evidence, původní či zbytkovou výměru a údaj o vlastníku. Pozemky zahrnuté v této zjednodušené evidence nejsou ovšem zobrazeny v současné platné katastrální mapě. Pro jejich zobrazení musí být proto využíváno zobrazení z bývalého Pozemkového katastru. Tato zjednodušená

evidence byla formována v letech 1994 – 1998 souběžně s prováděnou digitalizací SPI. V letech 1997 – 1998 byl katastr nemovitostí doplněn o údaje k pozemkům, týkající se bonitovaných půdně ekologických jednotek (BPEJ). Na konci roku 1998 pak byla zahájena digitalizace SGI (Český úřad zeměměřický a katastrální, 2013c).

I když již v roce 1972 byly některé údaje o nemovitostech vedeny v elektronické formě, teprve v roce 2000 bylo uzákoněno, že katastr nemovitostí bude veden jako informační systém o území České republiky převážně počítačovými prostředky. Od roku 2001 pak vstoupil v provoz informační systém katastru nemovitostí (ISKN), který umožnil dálkový přístup pomocí počítačové sítě jednotlivým uživatelům za úplaty (Český úřad zeměměřický a katastrální, 2013c). Od roku 2004 je pak dálkový přístup do informačního systému katastru nemovitostí poskytován zdarma, a to z webových stránek Českého úřadu zeměměřického a katastrálního v sekci zvané Nahlížení do katastru nemovitostí. Prohlížením údajů v katastru nemovitostí lze tak on – line zjistit požadované informace o evidovaných parcelách, budovách a jejich vlastnících. Díky počítačovým sítím lze změny majitelů jednotlivých nemovitostí snadno aktualizovat (Genea, 2012).

Mezi nejdůležitější úkoly resortu Českého úřadu zeměměřického a katastrálního v současné době patří převod katastrálních map do digitální podoby. Vektorová katastrální mapa může mít formu digitální katastrální mapy (DKM) nebo katastrální mapy digitalizované (KMD). Na konci února roku 2014 bylo 78,5 % katastrálních území České republiky k dispozici v digitální podobě. Zbytek území ČR je zatím pokryt analogovou katastrální mapou vedenou na plastové fólii, která je po skenování k dispozici v rastrové podobě (Český úřad zeměměřický a katastrální, 2013a).

Územně identifikační registr adres (UIR-ADR)

Pro úplnost souhrnu evidencí registrujících adresní místa ČR je třeba uvést i územně identifikační registr adres, který je veden pod správou Ministerstva práce a sociálních věcí. Tento registr byl původně vytvořen pro potřeby tohoto ministerstva jako databáze všech stavebních objektů s domovním číslem na území ČR, pro potřeby státní sociální podpory a úřady práce (Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2014). Postupem času ovšem začal sloužit i pro ostatní orgány státní správy. Zajišťoval totiž jednotné a správné psaní adresy a zpětné ověření existence adresy. Registr vznikl v letech 1997 – 1999 ve spolupráci s obecními úřady, Ministerstvem vnitra, Ministerstvem pro místní rozvoj, Českým úřadem zeměměřickým a katastrálním, Českým statistickým úřadem a ve spolupráci s Českou poštou. Služby, které UIR-ADR od svého vzniku poskytoval, převzal v červenci roku 2012 nově

vzniklý Registr územní identifikace, adres a nemovitostí (Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2014).

4.5.2 Shrnutí přínosu implementace Registru územní identifikace, adres a nemovitostí do české veřejné správy

Významnou změnou způsobenou zavedením základního registru územní identifikace, adres a nemovitostí je především věrohodná a aktuální dostupnost informací o nemovitostech a zpřehlednění evidence prvků územní identifikace. Před zavedením tohoto základního registru byla totiž územní identifikace roztříštěně evidována v mnoha databázích, jako byl výše zmíněný Územně identifikační registr adres či registr sčítacích obvodů a budov vedený při Českém statistickém úřadu nebo v informačním systému katastru nemovitostí. Nyní jsou ovšem všechny důležité informace obsaženy v jednom jediném registru, který je navíc pomocí referenčních údajů udržuje aktuální a snadno dostupné.

Pozitivně lze zhodnotit i zavedení tzv. kódu adresního místa, který z velké části usnadňuje mnohé procesy. Kód adresního místa v sobě totiž sdružuje všechny údaje týkající se adresního místa osoby či obyvatele, jako je ulice, číslo popisné, město, atd. Za referenční údaj je tak považován kód adresního místa jako celek. Jinými slovy umožňuje toto opatření ostatním registrům či ISVS odkazovat se ze svých databází na celou adresu pouze pomocí jednoho jediného ukazatele, kterým je právě kód adresního místa. Např. v registru obyvatel jsou adresy místa pobytu obyvatel vedeny ve formě referenční vazby na referenční údaj, kterým je kód adresního místa v registru územní identifikace, adres a nemovitostí. Tímto tak odpadá nutnost, aby byly jednotlivé adresní údaje, jako je ulice, číslo popisné nebo město, považovány za samostatné referenční údaje, což by bylo z mého pohledu velice neefektivní.

Dalším takovýmto opatřením usnadňujícím přehlednost je zavedení kódu územního prvku. V případě místa a okresu narození osob narozených v ČR je tak např. z registru obyvatel odkazováno na kód územního prvku v registru územní identifikace, což snižuje riziko zavedení chyby ze strany editora a zabezpečuje správnost uvedeného údaje.

Zavedením registru územní identifikace, adres a nemovitostí byl také upraven jednotný způsob zápisu adresy v ČR. Za velice prospěšné také považuji zavedení veřejného dálkového přístupu k údajům v RÚIAN, který umožňuje zájemcům prohlížet aktuální údaje v tomto registru obsažené, jakož i historická data díky propojení s informačním systémem územní identifikace. Díky propojení s informačním systémem katastru nemovitostí tak lze dohledat i údaje o vlastnictví.

Využití registru územní identifikace, adres a nemovitostí lze spatřit např. i při nenadálé

krizové události, kterou může být požár či jiná nenadálá skutečnost, při které je důležité znát fyzické parametry zásahového místa, např. kvůli průjezdnosti integrovaných záchranných složek, čímž se tak může významně ovlivnit rychlost zásahu. Registr územní identifikace, adres a nemovitostí také dobře slouží podnikatelům v případě, že chtějí ověřit existenci adresy sídla svého obchodního partnera, jelikož z praxe podvodných firem je známo, že sídlům svých firem přiřazují falešné adresy.

A samozřejmě nejvýraznější změnou pro všechny občany ČR pak je skutečnost, že veškeré změny adres stačí nahlásit na jednom jediném místě, kterým může být např. obecní úřad a tato změna se následně promítne do všech agend ostatních úřadů státní správy. Tak jako u většiny základních registrů pak lze na závěr uvést, že tento registr pozitivně ovlivňuje jak úsporu pracovního času úředníků veřejné správy, tak především komfortabilitu občanů.

4.6 Registr osob

Registr osob obsahuje údaje o všech ekonomických jednotkách a subjektech podnikatelského i nepodnikatelského charakteru. Obsahuje údaje o:

- právnických osobách
- podnikajících fyzických osobách
- orgánech veřejné moci
- organizačních složkách zahraničních právnických osob

(Správa základních registrů, 2014e)

Do registru osob je přispíváno z agendových informačních systémů, jako jsou obchodní rejstřík, živnostenský rejstřík, evidenční systémy profesních komor a dalších ústředních orgánů státní správy. Editory tohoto registru jsou obchodní rejstřík, živnostenský rejstřík, informační systémy vybraných ministerstev a ústředních orgánů státní správy, profesních komor, obcí, krajů, informační systém datových schránek a insolvenční rejstřík (Český statistický úřad, 2013). Správcem tohoto registru pak je Český statistický úřad. Registr osob přiděluje subjektům jednoznačné identifikátory – IČO. Tyto identifikátory jsou subjektům přidělovány na základě žádosti, tzv. agendového místa, což je orgán, který vede příslušnou evidenci. Jednotlivým subjektům jsou přidělovány pouze jednou, a to bez ohledu na počet vykonávaných činností. Pokud ale byly nějakému subjektu již jednou přiděleny, nemohou být již nikdy žádnému subjektu přiděleny znovu (Mates a Smejkal, 2012).

4.6.1 Počátky registrování obchodních společností a živnostenského podnikání v českých zemích

Právní úprava živnostenského podnikání v českých zemích

Za počátek podnikání v civilizovaném světě lze obecně považovat rozvoj řemeslné výroby, která přirozeně navázala na soukromou výrobu prováděnou v rámci tehdejšího rodinného hospodářství. Největší rozvoj řemeslné výroby lze vypočítávat v období 10. – 15. století, a to zejména v souvislosti s rozšířením městského typu osídlení a s růstem počtu obyvatel v tehdejší Evropě. Díky této tendenci tak vyvstala potřeba sdružování řemeslníků do určitých spolků, které by jednak hájily práva a zájmy svých členů, dohlížely na výchovu a vzdělání nových učedníků, ale také svým způsobem dbaly na kvalitu řemeslnických činností vůči zákazníkům (České podnikání, 2010).

Za tímto účelem vznikla na počátku 13. století řemeslnická sdružení zvaná „cechy“. Předností těchto prvních sdružení živnostníků bylo především dohlížení na výchovu nových učedníků a na kvalitu a cenu zboží. Nejstarší dochované zmínky o zřízení cechů pocházejí z roku 1318, kdy byl založen cech krejčích a z roku 1324, kdy byl založen cech zlatníků. Mimo sociální sféru cechů lze zařadit i tu finanční, která byla spojena zejména s poplatky za vstup nových členů do cechu, za uskutečněné zkoušky učedníků a za vybrané pokuty. Cechy se řídily cechovními regulemi, které lze označit za první předstupně dnešních obchodních zákoníků. Těmito regulemi byly například také regulovány počty učedníků a tovaryšů, objem výroby a spotřeby, rovnost při nákupu surovin či pracovní podmínky řemeslníků (České podnikání, 2010). S postupem doby vzrostl vliv cechů na takovou míru, až cechovní společenstva prakticky zakazovala nečlenům těchto cechů právo provozovat svou živnost. Tato skutečnost pak nezadržitelně vedla k jejich rozpuštění v 19. století, kdy vyvstala potřeba vzniku konkurenčního prostředí a technologického rozvoje, jelikož cechy potlačovaly konkurenci a nebyly příznivě nakloněny novým technologickým postupům výroby, které přinášela doba (Wikipedie.cz, 2014e).

Cechy se v průběhu staletí staly mnohokrát terčem kritiky, a to právě kvůli jejich zmíněnému potlačování konkurence, na kterou upozorňoval již císař Karel IV. v souvislosti se vznikajícím nebezpečím monopolizace řemesla. Cechy ztrácely své výsadní postavení i v souvislosti s rozvojem centralizovaných manufaktur, které se ponejvíce začaly objevovat na začátku 18. století (Czech.cz, 2010). Vznik manufaktur je považován za zásadní průlom v oblasti organizované výroby a obchodu. Cechovní předpisy v českých zemích byly státoprávně sjednoceny až v roce 1739 císařem Karlem VI., který v tomto roce vydal

Generální cechovní artikule, které přirozeně navazovaly na Generální řemeslnický patent z roku 1731, který v 11 bodech upravoval cechovní předpisy (Wikipedie.cz, 2014h). Generální cechovní artikule významně omezovaly pravomoci cechů a podřizovaly je státnímu doзору. Cechovní zřízení bylo zrušeno až v souvislosti s přijetím živnostenského řádu vydaném císařským patentem v roce 1860 (České podnikání, 2010).

Tento přijatý živnostenský řád upravoval práva a povinnosti osob provozujících živnost. Po zrušení cechů následovala volnost při provozování živností, která vedla ke značnému nárůstu počtu řemeslníků a s tím souvisejícímu zhoršení kvality výrobků. V roce 1883 byla proto vydána novela živnostenského zákona, která zavedla průkaz způsobilosti k výkonu daného řemesla. Platnost tohoto živnostenského zákona byla definitivně zrušena až v roce 1965 v souvislosti s přijetím zákoníku práce. Až do roku 1989 tedy nebylo živnostenské podnikání v socialistické republice právně upraveno (České podnikání, 2010).

Po sametové revoluci v roce 1989 se opět uvolnily poměry příznivé pro soukromé podnikání a s tím vyvstala i potřeba tuto problematiku právně upravit. V roce 1991 byl vydán zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), který upravuje soustavu orgánů veřejné správy v oblasti živnostenského podnikání, kterými byly určeny obecní, krajské živnostenské úřady a Živnostenský úřad České republiky. Zákon mimo jiné také stanovuje subjekty oprávněné provozovat živnost, upravuje odbornou způsobilost k této činnosti a zavádí živnostenský rejstřík. Tento zákon po několika novelizacích platí dodnes (České podnikání, 2010a).

Živnostenský rejstřík je od roku 2006 elektronickým informačním systémem veřejné správy, do kterého jsou zapisovány všechny fyzické a právnické osoby, které provozují podnikatelskou činnost na základě živnostenského podnikání. Do rejstříku jsou zapisovány i údaje z jiných informačních systémů a registrů, např. z registru Ministerstva vnitra ČR či Policie ČR. Živnostenský rejstřík je rozdělen na veřejnou a neveřejnou část, přičemž veřejná část je volně dostupná na webových stránkách Registru živnostenského podnikání (www.rzp.cz), jehož provozovatelem je Ministerstvo průmyslu a obchodu (České podnikání, 2010b).

Registr živnostenského podnikání za účelem doplnění údajů ve své evidenci v krátkých on-line intervalech komunikuje s dalšími informačními systémy, jako je např. Obchodní rejstřík či Rejstřík trestů (ISVS.CZ, 2008).

V roce 2008 byly dosavadní živnostenské listy a koncesní listiny jako průkazní prostředky živnostenského oprávnění nahrazeny výpisem z Živnostenského rejstříku. Tento výpis může nahradit až několik živnostenských oprávnění dané osoby, které tak mohou být

vypsány pouze na jednom jediném dokumentu, čímž se šetří finanční náklady a časová flexibilita podnikatelů.

Právní úprava obchodního podnikání v českých zemích

Potřeba evidence obchodníků a společností nastala již v období středověku v souvislosti s potřebou evidovat jejich podpisy a případně jimi udělené plné moci. Za historicky první obchodní rejstříky pak lze považovat registry vedené jednotlivými cechy ve střediscích tehdejšího středověkého obchodu.

Ve Francii bylo za vlády Ludvíka XIV. ve druhé polovině 17. století vydáno tzv. Colbertovo nařízení o pozemním obchodě. Toto nařízení ve své podstatě poprvé zavedlo publicitu obchodního rejstříku, jelikož obchodníkům nařizovalo předkládat k registraci výtah společenské smlouvy, který musel být následně zveřejněn (Pospíšilová, 2006).

V roce 1807 byl vydán Napoleonský obchodní zákoník, který zavedl mnohem propracovanější právní úpravu rejstříku evidujících podnikatelské subjekty. V roce 1833 pak došlo k dalšímu právnímu zdokonalení této evidence, která je svým pojetím vedení obchodního rejstříku do značné míry podobná tomu současnému. V habsburské monarchii byl v roce 1717 vydán směnečný řád upravující postup pro protokolární zápisy plných mocí společností podepsaných všemi společníky. V roce 1725 byl vydán císařský dekret, který zavedl povinnost registrace obchodníků a jimi udělených plných mocí. Roku 1736 pak bylo dalším směnečným patentem zavedeno jednotné rejstříkové právo v celé monarchii. V nově vzniklém Rakouském císařství byly na počátku 19. století na základě předešlých řádů vedeny evidence významné pro bezpečnost obchodu (Pospíšilová, 2006).

V průběhu 19. století, v souvislosti s prudkým průmyslovým rozvojem vyvstala v Rakouském císařství potřeba zpracovat nový obchodní zákoník. Proto byl také v roce 1862 vydán Všeobecný obchodní zákoník, který zrušil téměř všechny dosavadní řády týkající se evidence obchodníků a který provedl úpravy ve způsobech vedení obchodního rejstříku. Tento Všeobecný obchodní zákoník platil na našem území až do roku 1951, což svědčí o jeho značné propracovanosti. V tomto roce byl vydán nový občanský zákoník, který předešlý obchodní zákoník zrušil (Pospíšilová, 2006).

Po druhé světové válce byly v obchodním rejstříku provedeny rozsáhlé změny zápisů podnikatelů, jelikož v průběhu války mnoho podnikatelských subjektů zaniklo v souvislosti s faktem, že mnoho společníků zahynulo v koncentračních táborech či byli odsunuti společně s odsunem občanů německé národnosti (Pospíšilová, 2006).

Významným mezníkem ve vývoji evidence obchodních společností lze považovat únor

roku 1948. V tomto roce byla zahájena změna politického systému, která předznamenala přechod na centrálně plánovanou ekonomiku. V letech 1948 - 1989 bylo aplikováno hospodářské právo založené na jiných principech. Na základě této státně-společenské změny bylo vedení obchodního rejstříku nahrazeno vedením podnikového rejstříku. Před vydáním výše zmiňovaného nového občanského zákoníku byl v roce 1950 vydán zákon o podnikovém rejstříku, který upravoval vedení podnikových společností řízených státem. V roce 1958 byl tento zákon novelizován zákonem o národních podnicích a některých jiných hospodářských organizacích (Pospíšilová, 2006). V roce 1964 byl pak upraven hospodářským zákoníkem a prováděcí vyhláškou Ministerstva spravedlnosti o podnikovém rejstříku. Hospodářský zákoník upravoval vztahy mezi socialistickými podniky, jejichž hlavním posláním nebylo dosažení zisku, ale splnění hospodářského plánu přikázaného centrálně plánovanou ekonomikou tehdejšího státu. Přestože byl hospodářský zákoník v roce 1992 nahrazen obchodním zákoníkem, až do roku 2001 upravoval nakládání s majetkem státu (Juridictum, 2006). Část o podnikovém rejstříku v hospodářském zákoníku byla v době normalizace modifikována zákonem z roku 1970.

Do podnikového rejstříku bylo umožněno nahlížení komukoliv, ale o výpis z rejstříku mohl požádat jen ten, kdo prokázal právní nárok. V roce 1990 byla provedena zákonná úprava hospodářského zákoníku, ale ani v něm nebyl ještě zaveden princip publicity v plném rozsahu (Pospíšilová, 2006).

Po pádu komunistického režimu v roce 1989 byl zahájen proces obnovy obchodního práva, které bylo po dobu 40 let přerušeno. V souvislosti se změnou státního zřízení nastala i potřeba nastavení právních podmínek pro začínající podnikání ve státě. Tato změna musela být provedena takovým způsobem, aby v republice nastaly právní podmínky srovnatelné s okolními zeměmi s rozvinutým tržním hospodářstvím. V lednu 1992 nabyl platnosti zákon č. 513/1991 Sb. o obchodním zákoníku, který opět uzákonil vedení obchodního rejstříku. V tomto zákoně je obchodní rejstřík definován jako veřejný seznam, do kterého jsou zapisovány zákonem stanovené údaje o podnikatelích a organizačních složkách jejich podniků. Obchodní rejstřík tedy eviduje údaje o podnikatelích, jako jsou obchodní společnosti, družstva, státní podniky, veřejně obchodní společnosti, komanditní společnosti, společnosti s ručením omezeným, akciové společnosti, případně FO, atd. (Wikipedie.cz, 2014f). V září roku 1997 byla Ministerstvem spravedlnosti poprvé zpřístupněna elektronická podoba obchodního rejstříku. Obchodní rejstřík je veden příslušnými rejstříkovými soudy u krajských soudů a má oproti předešlému podnikatelskému rejstříku stanovenou plnou míru publicity. Zápisy v obchodním rejstříku jsou také uveřejněny na internetových stránkách

oficiálního serveru českého soudnictví Justice.cz (www.justice.cz).

Obchodní společností je pak míněna právnická osoba, která je založená za účelem podnikání více osob ve větším rozsahu či jako tržní subjekt, který se specializuje na přeměnu zdrojů na statky (Wikipedie.cz, 2014g).

Novela obchodního zákoníku provedená v roce 2005 pak poprvé právně stanovila elektronickou podobu vedení obchodního rejstříku. Od této doby jsou digitalizovány i sbírky listin o podnikatelských subjektech, které jsou také součástí obchodního rejstříku a které jsou tvořeny zakladatelskými listinami společností, jejich účetními uzávěrkami a podpisovými vzory statutárních orgánů atd. (Pospíšilová, 2006).

Registr ekonomických subjektů

Pro úplnost souhrnu evidencí registrujících subjekty, které se podílejí na ekonomické činnosti v ČR, je třeba uvést i registr ekonomických subjektů, který je veden pod Českým statistickým úřadem na základě zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě a který je veřejným seznamem evidujícím ekonomické subjekty. Ekonomickým subjektem je zde míněna každá právnická či fyzická osoba s postavením podnikatele a každá organizační složka státu, která je účetní jednotkou (Český statistický úřad, 2012d).

4.6.2 Shrnutí přínosu implementace Registru osob do české veřejné správy

Přínosy zavedení Registru osob lze spatřovat především v odstranění roztříštěnosti poskytovaných informací o PO, FO a o orgánech veřejné moci a ve zjednodušení přidělování identifikačních čísel těmto osobám, tudíž např. podnikající FO již nemusejí žádat o přidělení identifikačního čísla Český statistický úřad. Nově má nyní totiž každá osoba přiděleno jedno IČO bez ohledu na to, zda je evidována ve více agendách. Toto IČO zůstává osobě po celý její životní cyklus i v případě, že např. po 20 letech obnoví své podnikání. Přínos tohoto registru tedy spočívá ve zpřehlednění celého systému evidence PO i podnikajících FO, jelikož se jeho zřízením odstranila duplicita, násobné zápisy a IČO bylo pevně svázáno s jednou podnikající osobou. Při změně referenčních údajů pak registrovaná osoba oznámí tyto změny pouze tomu orgánu veřejné správy, u kterého proběhl samotný zápis vzniku této osoby, a ostatní orgány veřejné správy tuto změnu získají prostřednictvím notifikace základních registrů. Příznivě lze hodnotit také propojenost tohoto registru s ostatními informačními systémy veřejné správy, jako je např. propojenost s informačním systémem datových schránek či s insolvenčním rejstříkem. Propojení s insolvenčním rejstříkem je důležité

zejména z důvodu poskytování informací o právním stavu osoby.

Pozitivním pohledem lze zhodnotit i možnost podnikajících osob získat přehled o údajích, které o nich jsou vedeny a kdo je využívá a možnost automatického rozesílání změn pomocí výše popsaného notifikačního procesu soukromoprávními subjektům, které si podnikající osoba předem určí. Soukromoprávními subjekty mohou být např. banky.

Pro shrnutí přínosů zavedení registru osob do legislativy české veřejné správy lze uvést zvýšenou ochranu osobních dat, zefektivnění fungování státní správy, konec nadbytečného obíhání úřadů státní správy podnikajícími osobami, přidělení IČO při samotné registraci podnikající osob a celkové zjednodušení registrace podnikatelů, čímž se na jedné straně zvýšila kvalita poskytovaných služeb vůči podnikatelskému prostředí a na druhé se snížily počty prováděných administrativních úkonů.

Tento registr je např. na rozdíl od registru obyvatel povětšinou veřejný.

4.7 Registr práv a povinností

Registr práv a povinností obsahuje zdroj právních povolení a povinností k práci se základními registry veřejné správy pro editory, pracovníky veřejné správy i pro samotné občany ČR. Referenční údaje definované v Registru práv a povinností lze rozdělit na dvě skupiny, a to na referenční údaje o působnosti orgánů veřejné moci a na referenční údaje o právech a povinnostech osob (Správa základních registrů, 2014f). Referenční údaje o působnosti orgánů veřejné moci lze rozdělit na údaje o:

- agendách
- orgánech veřejné moci, které agendy provozují
- o informačních systémech, které orgány veřejné moci pro výkon agend používají a dále o rozsahu oprávnění přístupu k referenčním údajům
- v případě realizace systému eSbírka má RPP na tento systém navazovat (Správa základních registrů, 2014f)

Referenční údaje o právech a povinnostech osob lze pak rozdělit na údaje o:

- rozhodnutích, na jejichž základě došlo ke změně referenčních údajů v základních registrech
- dalších právech a povinnostech osob, pokud tak stanovuje jiný právní předpis (Správa základních registrů, 2014f)

Do tzv. řídicí části registru práv a povinností pak lze zařadit katalog agendových rolí,

katalog služeb a matici oprávnění přístupu pracující na bázi kartézského součinu. Správcem tohoto registru je Ministerstvo vnitra ČR (Úřad pro ochranu osobních údajů ČR, 2011).

4.7.1 Shrnutí přínosu implementace Registru práv a povinností do systému základních registrů

Registr práv a povinností je dozajista průlomovým prvkem v systému ochrany osobních údajů v českém veřejnoprávním prostředí a inovativním řešením potřeby implementace přístupových práv jednotlivých uživatelů ISZR. Tento registr totiž dokáže posoudit a vyhodnotit oprávněnost přístupu orgánů veřejné moci k referenčním údajům obsaženým v základních registrech a k údajům vedeným v agendových informačních systémech. Dokáže vyhodnotit i oprávněnost přístupu pracovníků veřejné správy a ostatních úředních osob k těmto údajům a zamezit tak případnému zneužití a neoprávněnému zpracování v těchto registrech uložených osobních údajů.

V případě přijaté žádosti o údaj z kteréhokoli z registrů totiž nastoupí registr práv a povinností a posoudí, zda bude žadateli umožněn přístup do registru a zároveň vyhodnotí, které údaje budou uživateli z hlediska jeho práv zpřístupněna a které naopak jeho práva nedovolí zpřístupnit. Každý typ uživatele má totiž v registru implementován různý rozsah práv. Kladné je i to, že jsou v registru uchovávány záznamy, jinými slovy digitální stopy, díky kterým budou moci občané zjistit, který subjekt kdy a za jakým účelem nahlížel do jejich osobních údajů či je přímo upravoval. Občané vlastníci datovou schránku každoročně automaticky dostávají výpis, který právě obsahuje výše uvedené záznamy o používání jeho údajů. Občané, kteří nejsou držiteli datové schránky, pak mají možnost požádat o výpis těchto informací na kontaktních místech veřejné správy Czech POINT. Technologie tohoto registru jinými slovy umožňuje zpětnou vysledovatelnost veškerých uskutečněných procesů v každém ze základních registrů.

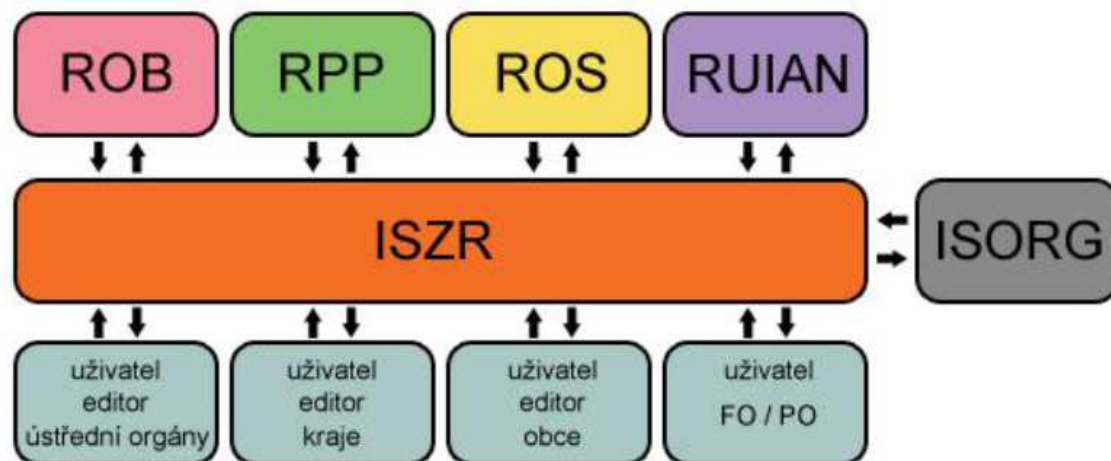
Pokud chce orgán veřejné moci získat údaj ze základního registru, musí se nejprve prostřednictvím svého AIS připojit k ISZR, přičemž se při připojení ověří oprávnění požadavku prostřednictvím Registru práv a povinností. Ten zároveň ověří i to, zda je AIS, prostřednictvím něhož příslušný úředník žádá o přístup, zaregistrován a zda má daný úředník pravomoc se dotazovat na příslušný referenční údaj v základním registru. V případě úspěšného procesu pak obdrží úřední osoba příslušné údaje ze základních registrů, které v případě potřeby může také zasílat do datových schránek subjektů (Správa základních registrů, 2014).

5 Správa základních registrů

Správa základních registrů byla zřízena jako správní úřad se sídlem v Praze, který je podřízený Ministerstvu vnitra ČR (Zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech v platném znění). Kvůli specifické ochraně údajů obsažených v základních registrech není dovoleno Správě základních registrů nahlížet do obsahu referenčních údajů, tuto pravomoc mají pouze přímí správci základních registrů a editoři ve svých agendách. Správa základních registrů provozuje Informační systém základních registrů, skrze nějž probíhá komunikace mezi základními registry a agendovými informačními systémy. Přístup k osobním údajům však musí být nějak ošetřen proti zneužití, a to právě zajišťuje informační systém ORG, který spravuje Úřad pro ochranu osobních údajů (Úřad pro ochranu osobních údajů ČR, 2011).

5.1 Informační systém ORG

Informační systém ORG skýtá nástroje, které pro identifikaci fyzických osob generují bezvýznamové identifikátory, kterými jsou tzv. základní identifikátor fyzické osoby (ZIFO) a agendový identifikátor fyzické osoby (AIFO). ZIFO je identifikátor, který slouží k identifikaci konkrétní fyzické osoby. ÚOOÚ tyto identifikátory pečlivě střeží, jelikož v případě úniku ZIFO nějakého občana by nastalo riziko zneužití jeho osobních dat. AIFO je oproti tomu přidělováno ÚOOÚ jednotlivým údajům správních úřadů a to konkrétně tak, aby těmto údajům o fyzických osobách v každém agendovém informačním systému správního úřadu bylo přiděleno různé AIFO. Tímto opatřením je tak zabezpečena bezpečnost a snížení rizika zneužití údajů o osobách na minimum. AIFO je dále přidělováno jednotlivým úřadům na základě jejich práv a povinností definovaných v registru práv a povinností, což samo o sobě zabezpečuje fakt, že každý správní úřad disponuje pouze takovými právy k datům fyzických osob, na které má z právního hlediska nárok (Úřad pro ochranu osobních údajů ČR, 2011). Všechny AIFO v jednotlivých agendách, které se vztahují ke konkrétní fyzickým osobám, jsou však propojeny s přiděleným ZIFO této osobě a to na základě propojení uskutečňovaného pomocí informačního systému ORG spravovaného Úřadem pro ochranu osobních údajů (Šimandl, 2012). Schéma tohoto propojení je zobrazeno na obr. 1.

Obr. č. 2: Schéma propojení Informačního systému základních registrů (Šimandl, 2012)

Každý agendový informační systém pak má přidělen i kód agendy, který je zařazen v číselníku agend v registru práv a povinností (Šimandl, 2012).

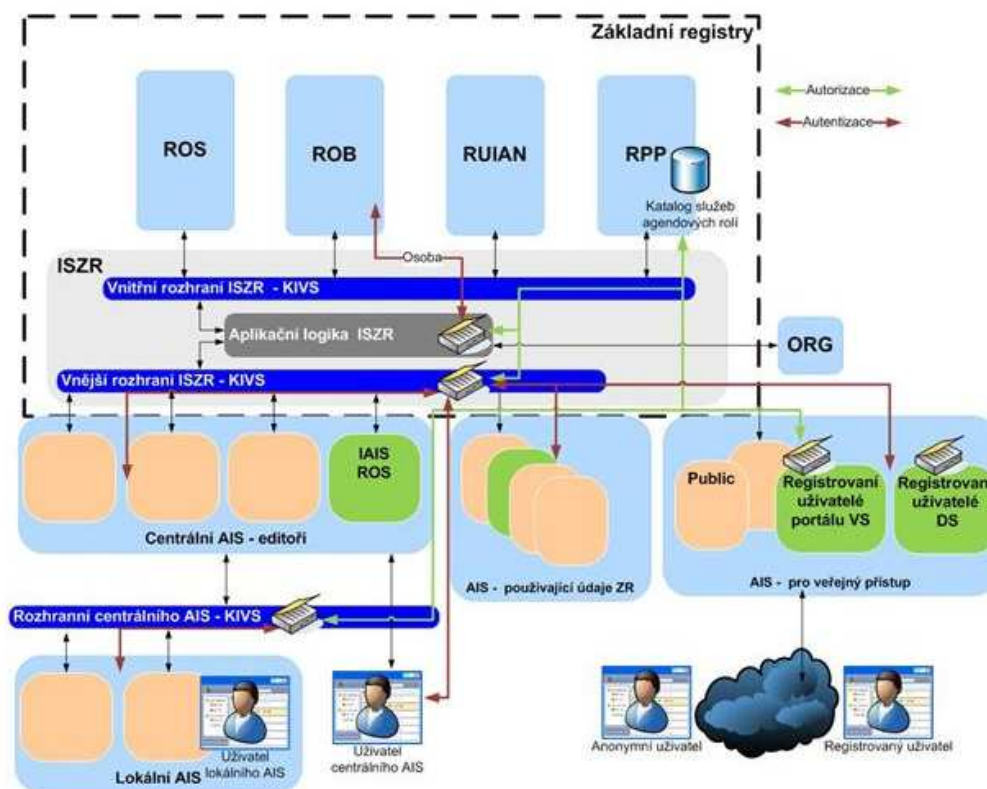
5.2 Notifikační proces aktualizace dat AIS na základě referenčních údajů v základních registrech

Důležitým faktem je, že úřední osoby budou považovat referenční údaje v základních registrech obsažené za správné a aktuální, což znamená, že nemusí neustále ověřovat jejich správnost. Referenční údaje by totiž měly být vždy správné a aktuální, což je také výslovně zmíněno v zákoně o základních registrech. Dále je důležité zmínit, že úřední osoby nepracují přímo se základními registry, nýbrž prostřednictvím svých agendových informačních systémů, které provázáním na základní registry obsahují kopie referenčních údajů. Údaje, které jsou v základních registrech označeny jako referenční a které jsou zároveň nezbytné i pro jiné AIS, jsou v těchto AIS označeny za referované údaje. Ostatní údaje v jednotlivých AIS nejsou referovanými údaji a jsou tudíž vedeny pouze na základě potřeby a úvahy té které agendy (Lidínský, 2008). Aktualizace referovaných údajů v jednotlivých AIS probíhají pomocí tří způsobů procesů. Prvním způsobem je tzv. „notifikační proces“, který zajišťuje pravidelnou informovanost AIS o všech změnách referovaných údajů subjektů obsažených v základních registrech. Při notifikačním procesu totiž každý z registrů vytváří seznam subjektů, u kterých v daném dni došlo ke změně údajů. Každý den tedy tento soubor uzavře a poskytne denní výpis notifikačního souboru, který obsahuje seznam AIFO za Registr obyvatel, seznam IČO za Registr osob a seznam identifikátorů adresních míst za Registr územní identifikace, adres a nemovitostí, u kterých došlo ke změně. Notifikační proces

probíhá tak, že příslušný AIS se identifikuje a požádá příslušný základní registr o notifikační soubor, při kterém získá seznam AIFO, IČO či seznam identifikátorů adresních míst, u kterých za celý den provozu došlo ke změně a z tohoto seznamu poté vybere prvky, které jsou v rámci jeho agendy vedeny. Poté pomocí tohoto seznamu aktualizuje referenční údaje ve své agendě. Notifikační proces je uskutečňován v nočních hodinách, kdy je celkem logicky předpokládána minimální vytíženost systému. Druhým způsobem aktualizace údajů je „čtení v reálném čase“, při kterém se při dotazu úřední osoby na ten který referenční údaj odevzdá aktuální hodnota tohoto údaje. Jedná se tedy o okamžitou aktualizaci referenčního údaje. Třetím způsobem je pak „*publikace kmenu a změnových vět*“. Tato možnost je poskytována v případě veřejných informací, kdy je poskytován pravidelný výdej změnových vět jednotlivých registrů. Při tomto způsobu ovšem nejde o zveřejňování referenčních údajů (Felix, 2011).

5.3 Jednotný identitní prostor (JIP)

Jednotný identitní prostor je v architektuře Czech POINT zabezpečenou adresářovou službou obsahující údaje pro autentizaci a autorizaci uživatelů. Autentizace je termín pro ověření identity uživatele, který vstupuje do nějakého zabezpečeného prostoru informačního systému státní správy. V případě autorizace se jedná o povolení přístupu do zabezpečeného prostoru informačního systému státní správy, přičemž tento přístup je povolen až na základě úspěšné autentizace. Tyto procedury jsou nutné pro případ zabránění neoprávněného vniknutí neoprávněných osob k citlivým údajům obsaženým v databázích státní správy (Czech POINT, 2013). Tato zabezpečení jsou vyobrazena i na obr. č. 3., na kterém je představeno globální schéma struktury základních registrů veřejné správy.

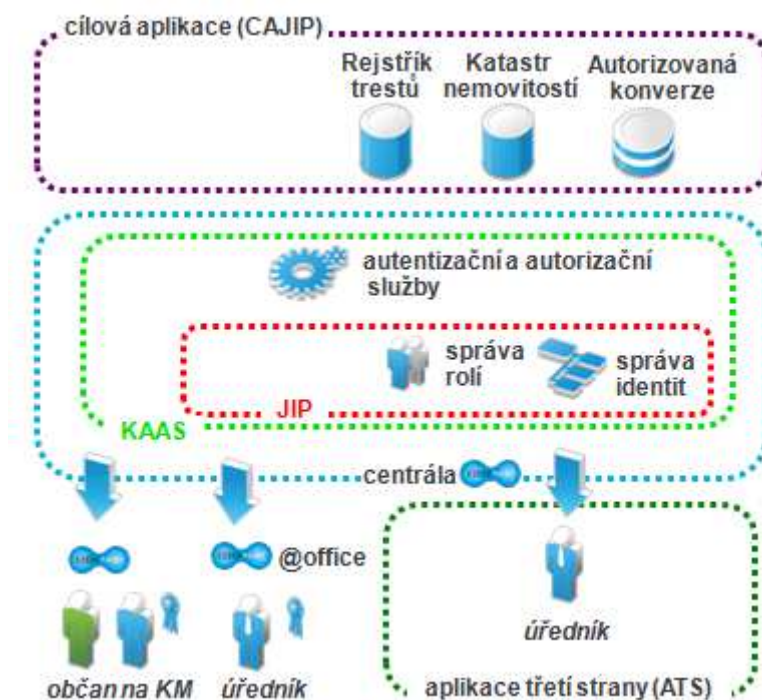

Obr. č. 3.: Globální schéma systému základních registrů (Český statistický úřad, 2012e)

Jednotný identitní prostor také obsahuje seznam veškerých orgánů veřejné moci a uživatelské účty jednotlivých úředníků. Tyto uživatelské účty pak mají přiřazené pravomoce a pomocí těchto účtů se tak mohou úředníci přihlašovat do ústředních informačních systémů veřejné správy, čímž je tak ověřena jejich identita a přidělená práva (Czech POINT, 2013).

5.4 Katalog autentizačních a autorizačních služeb (KAAS)

Tento katalog obsahuje údaje o poskytovaných autorizačních a autentizačních službách. Jednotný identitní prostor i katalog autentizačních a autorizačních služeb jsou poskytovány v rámci projektu Czech POINT a umožňují jak připojení aplikací třetích stran a jejich uživatelů k centrále Czech POINT, jako jsou např. aplikace elektronické spisové služby orgánů veřejné moci, tak i připojení cílových aplikací jednotného identitního prostoru poskytujících služby Czech POINT, jako je např. rejstřík trestů, katastr nemovitostí či aplikací pro poskytování autorizované konverze (Řemelka, 2012). Schéma aplikace Jednotného identitního prostoru a Katalogu autentizací a autorizačních služeb v prostoru Czech POINT je zobrazeno na obr. č. 4.

Obr. č. 4.: Schéma aplikace JIP a KAAS v prostoru Czech POINT (Řemelka, 2012)

Tyto služby jsou využívány i jako jeden ze způsobů přístupu k základním registrům veřejné správy. V současné době jsou k přístupu do systému základních registrů využívány tři způsoby. Prvním způsobem je přístup úřední osoby přes agendový informační systém, který je přímo registrován v systému základních registrů. Druhou možností je pak přístup úřední osoby přes agendový informační systém, který je registrován jak u správy základních registrů, tak v Jednotném identitním prostoru, přičemž se tato úřední osoba přihlašuje s využitím služeb JIP a KAAS Czech POINTu. Třetí možností přístupu k základním registrům je pak využití funkce „Přístup k systému základních registrů“ pomocí Czech POINT @office (Řemelka, 2012). Všechny tyto možnosti přístupu do systému základních registrů jsou zobrazeny na obr. č. 5.

Obr. č. 5.: Způsoby přístupu k základním registrům z AIS (Řemelka, 2012)

Díky JIP a KAAS mohou všechny aplikace registrované v JIPu a jejich uživatelé používat jeden registrační proces aplikace, jelikož AIS se registrují v JIPu povinně všechny, dále jeden proces správy životního cyklu aplikace a jeden proces správy životního cyklu uživatelů v případě, že ho správce AIS požaduje (Řemelka, 2012).

Zavedením JIP vznikla externím uživatelů z obcí a stavebních úřadů, kteří jsou editory RÚIAN například povinnost se přihlašovat do informačního systému územní identifikace právě přes rozhraní JIP (Český úřad zeměměřický a katastrální, 2013b).

5.5 Shrnutí přínosu implementace základních registrů

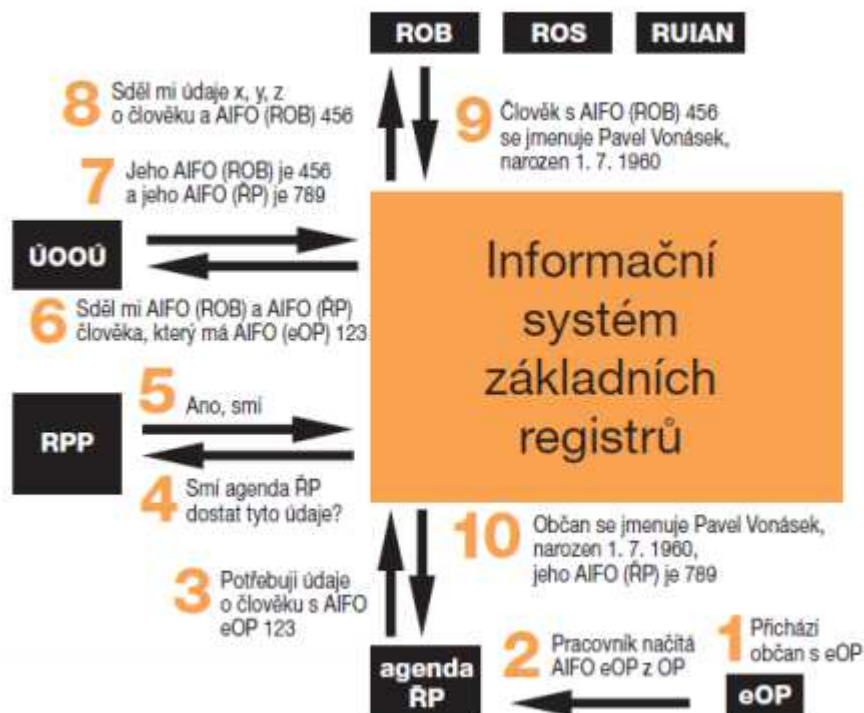
Zákon o základních registrech vnesl do veřejné správy jasná a srozumitelná pravidla dálkového získávání informací, které ostatní veřejné informační systémy přebírají ze základních registrů v rámci příslušných referenčních údajů, čímž je tak zajištěna konzistentnost, přesnost a zbytečná neduplicita dat.

Efektivní výhodu zavedení základních registrů pak osobně vidím v zavedení systému referenčních údajů. Referenční údaje budou totiž poskytovat vždy aktuální a platné informace, což je definováno i v zákoně o základních registrech. Další výhodu pak spatřuji v ochraně zabezpečení přístupu k těmto referenčním údajům, jelikož v informačním systému základních registrů je zaznamenáno, kdo údaje o fyzické osobě prohlížel a za jakým účelem. Kladně

hodnotím také možnost nahlédnutí do historických údajů, které byly v té které agendě zaznamenány, jelikož v agendových informačních systémech bude i nadále uchovávána historie záznamů. Nově přidaný záznam do agendového informačního systému se tak promítne jako referenční údaj do základního registru, ovšem předešlý záznam i tak zůstane v agendovém informačním systému v historii změn nadále uveden. To se může kladně projevit např. při ověřování minulého bydliště některé fyzické osoby v souvislosti s její případnou trestnou činností atd. Další výhodou vidím v tom, že pokud je v jednom registru potřeba zaznamenat údaj, který je referenčním údajem v jiném registru, pak je na tento údaj pouze odkazováno. Tímto opatřením je tedy zajištěno, že místo duplicitních záznamů dat v základních registrech jsou v těchto informace flexibilně propojeny. Díky informačnímu systému základních registrů je zajištěno sdílení dat mezi všemi základními registry a agendovými informačními systémy. Pomocí tohoto informačního systému lze také udělovat a spravovat oprávnění a podmínky přístupu k datům v systémech. Ochrana dat a přístupu k nim je zajištěna pomocí dvou neveřejných bezvýznamových identifikátorů, Zdrojového identifikátoru fyzické osoby a Agendového identifikátoru fyzické osoby, který je ze zdrojového odvozen. Výhodou těchto identifikátorů je především fakt, že z nich nelze odvodit žádné osobní ani jiné údaje o FO. Lze říci, že tyto identifikátory jsou modernější variantou dosud používaného rodného čísla jako dosavadního univerzálního identifikátoru FO. Za bezchybné propojení agendových informačních systémů a informačního systému základních registrů zodpovídá úřad Správy základních registrů se sídlem v Praze, který tak deklaruje bezchybný přenos a zápis údajů mezi těmito systémy.

V souhrnu lze zhodnotit, že přínos základních registrů se projevil hlavně u zvýšení komfortu služeb pro FO a PO, u snížení nákladů a administrativních překážek k podnikání, u zrychlení vyřizování žádostí podaných na úřady veřejné správy a v celkovém zvýšení výkonnosti, flexibility a přizpůsobivosti chodu veřejné správy modernímu digitálnímu způsobu vedení administrativy a řízení dat praktikovaném v ostatních vyspělých zemích světa.

Jak jednoduchá je komunikace se základními registry ukazuje obr. č. 6., na kterém je v jednotlivých očíslovaných krocích ukázáno, jak je postupováno v případě potřeby zjištění některých údajů o fyzické osobě v registru obyvatel.

Obr. č. 6.: Schéma komunikace agend, ISZR a základních registrů (Tůmová, 2011)

6 Aktuální vývoj v oblasti eGovernmentu v ČR

Aktuálně platnou strategií určující směr vývoje v oblasti implementace eGovernmentu v ČR je „*Strategický rámec rozvoje eGovernmentu 2014+*“. Tato strategie by měla napomoci k efektivnímu využívání finančních prostředků ze státního rozpočtu i dotací z prostředků evropských strukturálních fondů na projekty související s modernizací eGovernmentu a to v časovém rozmezí let 2014 – 2020. Tato strategie je v souladu se strategiemi Evropské unie i se strategiemi české vlády jako jsou Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR 2012 – 2020 a Národní program reforem ČR 2012 (ISVS.CZ, 2013).

Tato strategii mimo jiné zdůrazňuje potřebu pokračující unifikace a propojení systémů veřejné správy a vzájemného sdílení dat. Důraz je zde samozřejmě kladen také na snížení nákladů v souvislosti s využíváním tzv. cloud computingu, který vychází ze schválené koncepce nazvané „*Klaudie*“. Dalším cílem strategie je propojení datových fondů agendových informačních systémů a základních registrů veřejné správy a sdílení referenčních, ale nově i nereferenčních údajů. Jednou z významných priorit této strategie je zvýšení množství podání v elektronické formě a to až na hodnotu 85 % elektronických podání v roce 2020 vůči veřejné správě bez potřeby dokládat údaje doložitelné ze základních registrů a to bez ohledu na místní věcnou příslušnost úřadů a s možností těchto podání i samoobslužnou cestou (Peterka, 2013). Mnozí odborníci však tomuto dokumentu i přes některé jeho kladné priority vytýkají především všeobecnost některých jeho uváděných strategií a neupřesněnost jejich časového rozvržení v uvedeném rozmezí let implementace této strategie. Poslední verze této strategie byla v únoru roku 2014 odeslána do meziresortního připomínkového řízení (Iniciativa informatiky pro občany, 2013).

V současné době je připravován další strategický dokument s názvem „*Strategický rámec rozvoje veřejné správy*“, který by se měl konkrétně zaměřit na strategii rozvoje veřejné správy. Dalšími v současnosti platnými strategiemi a dokumenty ovlivňujícími rozvoj eGovernmentu jsou strategie Efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby (Smart administration pro období 2007 – 2015), Strategie rozvoje služeb pro informační společnost, Strategie vlády v boji s korupcí na období let 2013 a 2014, Národní program reforem ČR 2013, Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR 2012 – 2020, strategie Digitální Česko – Cesta k digitální informatice upravující mimo jiné digitalizaci televizního a rozhlasového vysílání, Národní rozvojové priority ČR pro období 2014+, Akční plán ČR – Partnerství pro otevřené vládnutí, Strategický rámec udržitelného rozvoje, Strategie regionálního rozvoje 2014 – 2020, Digitální strategie krajů – Strategie rozvoje ICT regionů ČR v letech 2013 –

2020 a Strategie rozvoje infrastruktury pro prostorové informace v ČR do roku 2020. Z evropských dokumentů, ovlivňujících elektronizaci veřejné správy v ČR, lze jmenovat programový dokument Integrovaný regionální operační program pro období 2014 – 2020, programový dokument Operační program zaměstnanost pro období 2014 – 2020, souhrnný návrh zaměření budoucí politiky soudržnosti EU po roce 2013, dohoda o partnerství a vymezení platforem a programů pro programové období 2014 – 2020, Digitální agenda pro Evropu (2020), Strategie Evropa 2020, Evropský akční plán „eGovernment“ na období 2011 – 2015 a Směrnice Evropského parlamentu a rady 2007/2/ES o zřízení infrastruktury pro prostorové informace v Evropském společenství (Horáček, 2013).

V současné době je také připravován projekt na zavedení systémů eSbírka a eLegislativa. Cíly projektu eSbírka a eLegislativa je zásadní modernizace tvorby práva a přístupu k informacím o právních předpisech (eGov.cz, 2013). Se zavedením tohoto projektu je počítáno s tím, že pomůže pochopit obsah a souvislost právního řádu ČR a EU a zvýší kvalitu, efektivitu a transparentnost tvorby práva. Data budou také poskytnuta Registru práv a povinností. Projekt eSbírka by umožnil právně závazné elektronické vyhlásování právních předpisů a dalších dokumentů, které by tak byly nepřetržitě dostupné a flexibilní. Projekt eLegislativa by měl být moderním nástrojem pro tvorbu a projednávání právního předpisu v procesu jeho schvalování v Poslanecké sněmovně, čímž by tak zajistil transparentnost celého legislativního procesu. Účinná právní úprava těchto projektů by měla být platná od ledna 2016 (Gola, 2013). Pozitivním faktorem realizace těchto projektů by především byla srozumitelnost a transparentnost, která by se projevila v kvalitnějších odůvodněních vládních návrhů a připomínek. Mimo současné listinné podoby sbírky legislativních dokumentů by tu tak byla i elektronická.

7 Základní registry v zahraničí

Základní registry v zahraničí je zajímavé sledovat už jen z toho důvodu, že mnohé projekty v ostatních státech a způsob jejich implementace do tamních veřejných správ do určité míry ovlivnila i způsob zavedení základních registrů u nás. Takovým příkladem může být způsob zavedení základních registrů v Rakouské republice, jejíž model eGovernmentu je podle studie Evropské komise obecně považován za jeden z nejvyspělejších v Evropě. Rakouský způsob zavedení základních registrů je českému řešení nejpodobnější a skládá se z centrálního registru rezidentů, centrálního registru adres, centrálního registru společností a tzv. pomocného registru.

V evropských státech byly základní registry dále implementovány již např. v Norsku, Finsku, Švédsku, Dánsku, Estonsku, Nizozemí, Belgii. Zajímavým zjištěním např. je, že centrální registr osob byl v Dánském království zřízen již v roce 1967 (Tůmová, 2011).

7.1 Slovensko

Na Slovensku vstoupil od 1. listopadu 2013 v platnost nový zákon o eGovernmentu – zákon č. 305/2013 Z.z., „o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente)“, který na Slovensku v současné době ovlivňuje působnost a uplatňování elektronické veřejné správy (Peterka, 2014).

Tento slovenský zákon je praktickou obdobou našeho zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů neboli zákona o eGovernmentu. Slovenský zákon je oproti našemu zákonu komplexnější. Samotný slovenský zákon totiž obsahuje i některé další záležitosti týkající se implementace elektronické veřejné správy na Slovensku, které jsou oproti tomu v našem právním řádu řešeny v samostatných zákonech, anebo které nejsou u nás prozatím řešeny vůbec.

Slovenský zákon mimo jiné také obsahuje problematiku právní úpravy fungování „ústredného portálu“, který je obdobou českého portálu veřejné správy a dalších informačních systémů podporujících „elektronické schránky“, v ČR nazývaných jako datové schránky a dále všeobecného výkonu veřejné moci v elektronické podobě. Odlišnost řešení právní problematiky slovenských elektronických schránek od českých datových schránek spočívá např. i v tom, že tyto schránky jsou na Slovensku automaticky zřizovány všem právníkům i fyzickým osobám starším 18 let, zatímco v ČR jsou tyto schránky fyzickým osobám zřizovány pouze na základě jejich žádosti. Fyzická osoba na Slovensku pak pouze tuto zřízenou schránku může nebo nemusí aktivovat (Peterka, 2014). Tímto opatřením je tak

předcházeno nízkému používání těchto elektronických schránek na Slovensku, jelikož v ČR si podnikající či nepodnikající fyzické osoby datové schránky na žádost zřizují v poměrně nízkých počtech. Obdobou českého kontaktního místa veřejné správy s občany Czech POINT je na Slovensku nazývané „*Integrované obslužné miesto*“ (Zákon č. 305/2013 Z. z., o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente)). Tento zákon také zavádí možnost elektronické platby správních poplatků.

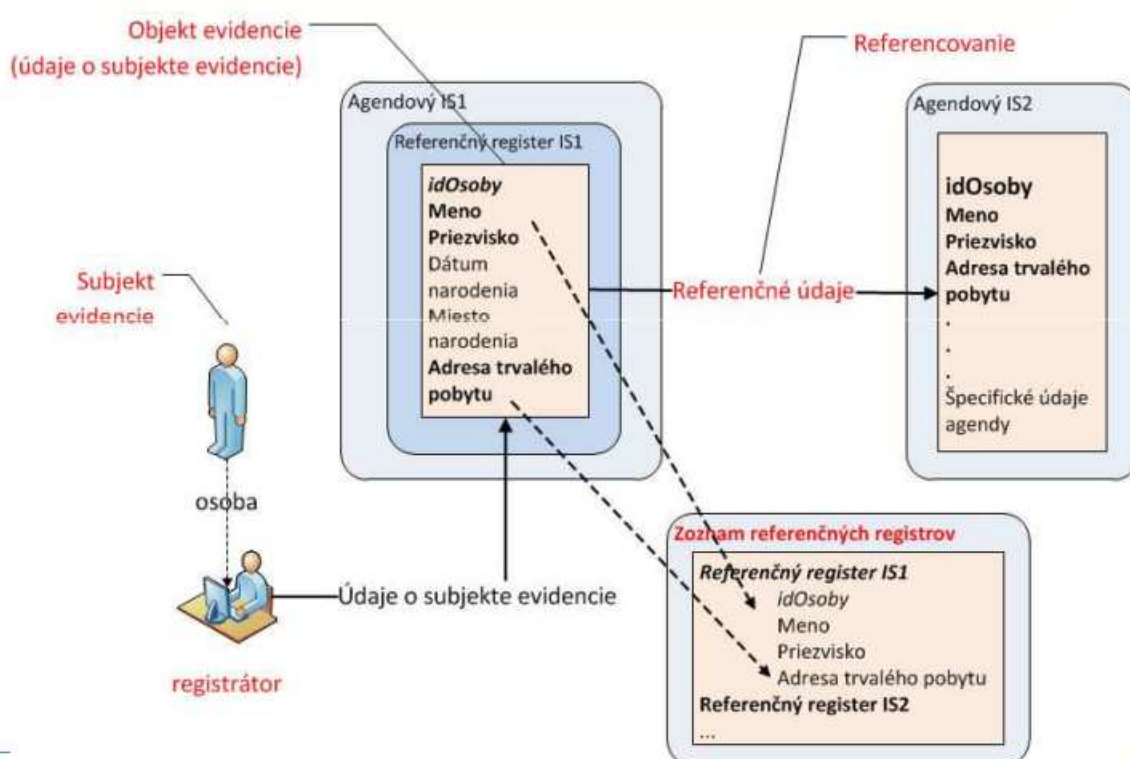
Významným počinem tohoto zákona, z hlediska zaměření této diplomové práce, je ovšem zavedení obdoby českých základních registrů na Slovensku, tzv. referenčních registrů - „*referenčných registrov*“. Tyto „*referenčné registre*“, dále referenční registry, se však v principu fungování a implementace českých základních registrů v mnohém liší. Tato odlišnost bude v následujících řádcích představena.

Referenční registry by se měly stát místem elektronického uchovávání objektů evidence. Objektem evidence je zde míněna množina údajů o osobě, věci, právu, povinnosti nebo skutečnosti, která je předmětem evidence orgánů veřejné moci v rámci jeho působnosti a která je jednoznačně identifikovaná identifikátorem objektu evidence. Veškeré referenční registry budou uvedeny v „*Zoznamu referenčných registrov Slovenské republiky*“. Tento zmíněný seznam veškerých referenčních registrů Slovenské republiky ustanoví až všeobecně závazný právní předpis, který bude vydán Ministerstvem financí Slovenské republiky. V tomto seznamu bude uveden název referenčního registru, správce a „*registrátor*“ neboli editor tohoto registru, údaj o právech a povinnostech osob a u každého referenčního registru pak budou vyznačeny referenční údaje (Informatizácia.sk, 2012).

Na základě žádosti adresované kanceláři Ministerstva financí Slovenské republiky, týkající se vydání všeobecně závazného právního předpisu upravujícího výše zmíněný Zoznam referenčných registrov, mi bylo sděleno, že v současné době je připravený návrh vyhlášky, která obsahuje „*register fyzických osôb*“. Její vydání je předpokládáno do konce roku 2014. V první řadě tedy bude jedním z referenčních registrů výše zmíněný registr fyzických osob ve správě Ministerstva vnitra Slovenské republiky. Následovat budou další registry, a to „*register adries*“ ve správě Ministerstva vnitra Slovenské republiky, „*register evidencie motorových vozidiel*“ ve správě Ministerstva vnitra Slovenské republiky, „*ZB-GIS*“ neboli základní báze údajů pro geografický informační systém ve správě Úřadu geodézie a kartografie Slovenské republiky, „*register priestorových informácií*“ ve správě Ministerstva životního prostředí Slovenské republiky a „*register právnických osôb*“ ve správě Statistického úřadu Slovenské republiky. Na jednotlivé vyhlášky upravující zřízení jednotlivých

referenčních registrů a na úpravu definitivního seznamu referenčních registrů je tedy třeba si ještě počkat.

Referenční údaje pracují na stejném principu jako v českých základních registrech. Tyto referenční údaje v registrech slovenské veřejné správy jsou podobné jako v české praxi základních registrů sdíleny mnoha dalšími registry veřejné správy a jsou jako jediné považovány za platné a aktuální. Referencováním je pak podle slovenského zákona o eGovernmentu míněno použití údaje objektu evidence v podobě, která je shodná s podobou, ve které je referenční údaj vedený v referenčním registru (Informatizácia.sk, 2012). Princip evidování údajů v referenčních registrech je zobrazen na obr. č. 7.

Obr. č. 7.: Princip evidence údajů v referenčních registrech na Slovensku (Informatizácia.sk, 2012)

Hlavní teze slovenského zákona o eGovernmentu, týkající se referenčních registrů, budou představeny na následujících řádcích.

Pokud jsou v registrech neboli informačních systémech veřejné správy evidovány referenční údaje z nějakého referenčního registru, pak mají editoři neboli „registrátoři“ povinnost tyto údaje „referencovat“. Pokud ale dojde ke změně nějakého referenčního údaje, který je využíván jiným registrem, pak je registrátor tohoto registru povinen tento údaj změnit z vlastní iniciativy. V případě zjištění nesouladu hodnot referenčních údajů se skutečností jakýmkoliv orgánem veřejné správy, je pak tento orgán povinný oznámit zjištěný nesoulad příslušnému editorovi. Údaje z registru jsou orgánům veřejné správy poskytovány formou

„elektronického odpisu“. Elektronický odpis je termínem pro kopii hodnoty referenčního údaje spolu s jeho referenčním propojením (Fandáková a Straka, 2011). Správci slovenských registrů a referenčních registrů pak podobně jako v české praxi vedou záznamy o událostech souvisejících s provozem registru a to zejména o bezpečnostních incidentech, o přístupech do informačního systému, o změnách referenčních údajů a o změnách nastavení oprávnění.

Zvláštní povinností správců referenčních registrů je uchovávání údajů o čase a způsobu vzniku, změn a zániku hodnot referenčních údajů a to nejméně po dobu deseti let. Zaznamenávána a uchovávána je i identifikace osoby, která tyto změny v referenčních údajích zaznamenala. Nejdůležitější povinností správce referenčního registru pak je povinnost oznámit zápis, změnu či výmaz hodnoty referenčního údaje správci každého registru, ve kterém se tato hodnota referenčního údaje „referencuje“ (Informatizácia.sk, 2012).

7.1.1 Referenční registry na Slovensku

Nejdůležitějšími slovenskými referenčními registry z pohledu zaměření této práce tedy budou Register fyzických osob, Register adries, Register priestorových informácií, ZB-GIS a Register právnických osob.

Dosavadní register obyvateľov obsahuje soubor údajů o občanech Slovenské republiky. Tento registr byl zřízen na základě zákona č. 253/1998 Z. z., o hlášení pobytu občanů Slovenské republiky a registru obyvatel Slovenské republiky. Register obyvateľov tak tvoří centrální evidenci obyvatel, kterou vede Ministerstvo vnitra Slovenské republiky. Referenční register fyzických osob tedy pravděpodobně vznikne z tohoto registru (Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, 2014).

Register adries bude poskytovat jednotný a datově konzistentní zdroj údajů o všech adresách i s jejich lokalizací, na základě kterých bude možné jednoznačně identifikovat stavební objekty. Tento registr pod správou Ministerstva vnitra Slovenské republiky samozřejmě zajistí referenčnost a právní závaznost poskytovaných údajů. Důležité je také zmínit, že tento registr bude mimo jiné využíván při navigaci záchranných, policejních či jiných služeb. Dále bude využíván pro jednoznačnou identifikaci stavebních objektů označených orientačním či soupisným číslem a bude také evidovat lokalizaci adresních bodů. Primární naplnění daty registru adries bude převážně provedeno z informačního systému registru obyvateľov. V průběhu roku 2014 je plánováno vydání nového zákona o registru adries, který tento projekt legislativně ukotví ve slovenském právním řádu (Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, 2013).

Register priestorových informácií (Živé.sk, 2013) by měl vzniknout pod správou

Ministerstva životního prostředí a bude obsahovat údaje, které mají přímý či nepřímý vztah k určité lokalitě nebo geografické oblasti na základě zákona č. 3/2010 Z.z., „o národnej infraštruktúre pre priestorové informácie“ (Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 2014). Součástí projektu zavedení tohoto registru bude také vytvoření portálu pro on-line přístup občanů ke službám tohoto registru (Informatizácia.sk, 2013).

ZB-GIS neboli Základní báze údajů pro geografický informační systém je prostorovou objektově orientovanou bází údajů, která je referenčním základem národní infrastruktury prostorových informací. Vytváří lokalizační a geometrický základ pro tvorbu tematických nadstavbových geografických informačních systémů a je závazný pro tvorbu státních základních a státních tematických mapových děl. ZB-GIS tedy tvoří údaje a metaúdaje o prostorových objektech krajiny, o jejich prostorových a tematických attributech a vzájemných vazbách. Vizualizace údajů ZB-GIS je dostupná prostřednictvím mapových kompozic ve webové aplikaci na adrese: <https://zbgis.skgeodesy.sk/tkgis/> (Geodetický a kartografický ústav Bratislava, 2014).

Realizace registru právnických osob je plánována na rok 2015. Registr bude pod správou slovenského Statistického úřadu a jeho vybudování bude hrazeno z prostředků Evropské unie v rámci Operačního programu informatizace společnosti. Partnery projektu jsou Ministerstva spravedlnosti a vnitra Slovenské republiky. Tento registr svým vznikem tak sloučí údaje z evidencí dosavadních úřadů, které v současné době tyto údaje o právnických a fyzických osobách evidují v samostatných registrech (Živé.sk, 2014). Těmito samostatnými registry jsou např. míněny Obchodný register, Živnostenský register, Register inštitúcií štátnej správy, Národný register poskytovateľov zdravotnej starostlivosti a další (Hamzová, 2012). Vznikem tohoto registru dojde k ulehčení přístupu k informacím, které budou dostupné z jednoho místa, a to zejména ze strany podnikatelů a právnických osob. Údaje o právnické osobě nebo podnikateli budou do systému vloženy při prvotním zápisu do tohoto registru na základě tzv. zásady „jedenkrát a dost“ a subjekty je poté již nebudou muset doplňovat o údaje z jiných referenčních registrů (Hamzová, 2012).

.....

Významným slovenským projektem participujícím v rámci eHealth strategie je také myšlenka vybudování Národního zdravotního informačního systému, který by měl sdružovat údaje z národních zdravotnických administrativních registrů, z národních zdravotních registrů, dále statistické výkazy ve zdravotnictví a údaje z evidencí zjišťujících a charakterizujících zdravotní stav populace na Slovensku. Zdroje dat pro tento informační systém budou pocházet mimo jiné z registru obyvatelů, z centrálního registru pojištěnců,

registru zdravotnických pracovníků, z národního transplantačního registru, z centrálního registru přenosných nemocí Slovenské republiky, z databáze zdravotnických pomůcek, ze seznamu kategorizovaných léků, z registru zdravotních pojišťoven a z mnoha dalších evidencí (eHealth, 2014). Tento projekt je spolufinancován Evropskou unií z prostředků Evropského fondu regionálního rozvoje a prostřednictvím Operačního programu Informatizace společnosti. Národní zdravotnický informační systém tedy bude mimo jiné integrovat veškeré poskytovatele zdravotní péče a přispěje k vytvoření Národního portálu zdraví, k zavedení elektronických zdravotních knížek, k elektronickému předpisu (receptu), vydávání léčiv a medikací a k tzv. „eAlokácii“. Služba eAlokácie bude moci umožnit elektronickou formu alokace zdrojů mezi jednotlivými poskytovateli zdravotní péče, ať už se bude jednat o plánování vyšetření pacienta lékařem, o objednávání laboratorních vyšetření či očkování, nebo o připomenutí plánovaných termínů výkonů. Tím bude zajištěna integrace s informačními systémy poskytovatelů zdravotní péče v předmětné oblasti (eHealth, 2014a).

Ministerstvo financí Slovenské republiky od roku 2009 realizuje průzkumný projekt s názvem „*Spokojnosť s vybranými e-službami verejnej správy*“, ve kterém zjišťuje spokojenost slovenských občanů s kvalitou služeb eGovernmentu. Tento projekt tak každoročně odpovídá na otázky spojené s vnímáním samotného eGovernmentu, ve kterém je zohledněna důvěra občanů v elektronický proces řešení požadavků a v ochotě jeho využívání. Výsledkem těchto šetření jsou tak podklady pro další možné zlepšení a optimalizaci jednotlivých služeb poskytovaných veřejnou správou v on-line podobě na Slovensku (Informatizácia.sk, 2011). Tento projekt hodnotím jako velice pozitivní zpětnou vazbu od uživatelů veřejné správy, což veřejné správy může pomoci při vytváření, zlepšování a určování priorit v oblasti eGovernmentu na Slovensku. Průzkum spokojenosti se službami eGovernmentu na Slovensku uskutečněný v roce 2013 je možné nalézt na adrese: <http://www.informatizacia.sk/prieskum-spokojnosti-2013/17214s>.

V současné době bude růst kvality služeb slovenského eGovernmentu zajišťovat strategie dalšího rozvoje digitálních služeb a infrastruktury sítě nové generace vypracovaná Ministerstvem financí Slovenské republiky na programové období let 2014 – 2020. Mezi investiční priority tohoto programového období bude patřit podpora efektivní veřejné správy, širokopásmového připojení a poskytování odpovídajících elektronických služeb občanům a podnikatelům (Informatizácia.sk, 2014). Na závěr lze říci, že elektronické služby veřejné správy na Slovensku jsou rozvíjeny správným směrem a slovenský eGovernment je tak na správně cestě k postupnému vyrovnání se evropským státům s vysoce rozvinutými elektronickými službami tamních veřejných správ.

7.2 Spojené království Velké Británie a Severního Irska

Hlavní odpovědnost za rozvoj a strategii v oblasti eGovernmentu ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska má příslušný úřad vlády „*Cabinet Office*“ v čele s ministrem, tajemníkem a s „*HM Government Chief Information Officer*“.

Právní úprava eGovernmentu ve Spojeném království

Jednou z prvních oficiálních vládních úprav rozvoje elektronizace veřejné správy ve Spojeném království byl v dubnu 2000 vydaný strategický rámec pro veřejné služby v informačním věku „*UK eGovernment: a strategic framework for public services in the Information Age*“. Strategie si kladla za cíl inovovat správu veřejného sektoru a zavázala všechny orgány ústřední státní správy k rozvoji elektronického úřadování. Rovněž požadovala, aby vláda zajistila nezbytnou společnou infrastrukturu a vedení potřebné k rozvoji této strategie (European Commission, 2011).

Podobně jako v České republice byl i ve Spojeném království v roce 2000 vydán zákon o svobodném přístupu k informacím „*Freedom of Information Act*“. Tento zákon se vztahuje na území Anglie, Severního Irska a Walesu. Ve Skotsku platí specifický zákon o svobodném přístupu k informacím z roku 2002 „*Freedom of Information Scotland Act*“.

Zákon upravující ochranu osobních údajů ve Spojeném království „*Data Protection Act*“ byl vydán v roce 1998. Tento zákon stanovuje, podobně jako obdobný zákon v České republice, pravidla nakládání s osobními údaji a informacemi v papírových nebo elektronických záznamech, jejichž držiteli jsou veřejné či soukromé organizace. Zákon obsahuje 8 zásad ochrany osobních údajů, které přikazují zpracovávat citlivé osobní údaje spravedlivě a zákonným způsobem, a to pouze pro stanovené a zákonné účely, uchovávat informace po dobu ne delší než je nezbytné. Důraz je dán také na práva jednotlivce, na uchovávání dat na bezpečném místě a na přiměřenost a podstatnost evidovaných údajů (European Commission, 2011).

Zákon upravující ochranu autorských práv ve Spojeném království „*Digital Economy Act*“ byl vydán v roce 2010. Zákon upravuje on-line porušování autorských práv na internetu.

V roce 2000 byl ve Spojeném království vydán zákon „*Electronic Communications Act*“, který vytvořil právní rámec pro používání elektronické komunikace a elektronického podpisu ve veřejném i soukromém sektoru. Zákon také vytváří právní rámec pro elektronické obchodování v soukromém i veřejném sektoru. Tento zákon byl v roce 2002 doplněn zákonem „*Electronic Signatures Regulations*“ upravujícím používání elektronického podpisu na základě inspirace evropskou směrnicí týkající se zásad používání elektronických podpisů

v Evropském společenství „1999/93/ES“. V roce 2003 byla pak vydána nová úprava zákona elektronické komunikace ve Spojeném království s názvem „*Communications Act*“, který byl později doplněn o pravidla několika evropských směrnic (European Commission, 2011).

V roce 2002 byl vydán elektronický obchodní řád „*Electronic Commerce Regulations*“, který byl vytvořen na základě inspirace evropskou směrnicí „2000/31/ES“, týkající se některých právních aspektů služeb informační společnosti a elektronického obchodu zejména v rámci vnitřního trhu. O rok později byl k tomuto zákonu vydán doplňkový předpis „*The Electronic Commerce*“ upravující podmínky eCommerce a Copyrightu.

Pravidla pro zadávání elektronických veřejných zakázek ve Spojeném království jsou upraveny v zákonných předpisech „*Public Contracts Regulations*“ z roku 2006 (European Commission, 2011).

Identifikační a autorizační potřeby v elektronickém veřejném sektoru pak řeší platforma „*Government Gateway*“. Tyto potřeby jsou založeny buď na digitálním certifikátu vydaném akreditačním certifikačním orgánem, nebo pomocí ID uživatele a heslem pro státní služby. Pomocí vládního projektu „*Employee Authentication Service*“ je pro oprávněné veřejné zaměstnance umožněn bezpečný přístup k citlivým údajům a informacím. Ve Spojeném království také působí Globální elektronický systém pro kontrolu otisků prstů žadatelů o víza. V současné době pokrývá žádosti o víza ze 133 zemí světa (European Commission, 2011).

Trestní spravedlnost ve Spojeném království je rovněž založena na používání moderní IT infrastruktury. Informace o správě a regulaci systému soudnictví ve Spojeném království je možné nalézt na webových stránkách <https://www.gov.uk/government/organisations/ministry-of-justice>. Na začátku roku 2014 bylo ministrem spravedlnosti vydáno prohlášení a příslib, že v přibližné době budou veškeré kriminální případy v Anglii a Walesu řešeny „*digitálně*“ od okamžiku, kdy je trestný čin spáchán až do samotného soudního procesu (GOV.UK, 2014).

Ve vládní strategii na období 2011 – 2013 bylo mezi klíčovými prioritami mimo jiné zahrnuto vytvoření rovných podmínek pro open source software, výrazné zefektivnění zadávání veřejných zakázek či vytvoření komplexní evidence majetku. Velký důraz je rovněž dáván na podporu rozvoje agilních metod řízení projektů pro zadávání veřejných zakázek a s tím související transparentností a na dostupnost informačních a komunikačních technologií splňujících podmínky interoperability, jednotné infrastruktury a kvality na vládní úrovni (European Commission, 2011).

V roce 2011 byl úřadem vlády vydán podrobný plán pro provádění digitální veřejné správy, který si kladl za cíl v následujícím čtyřletém období dodávat do této oblasti kolem 1,4 miliard liber k dosažení efektivnějších digitálních veřejných služeb ve Spojeném království.

Ve stejném roce byl tento plán doplněn čtyřmi strategiemi: „*Government Cloud*“, „*Greening Government ICT*“, „*Government ICT Capability*“ a „*Government End User Device*“.

Portály veřejné správy ve Spojeném království

Obdobou českého portálu veřejné správy ve Spojeném království je vládní portál „*Directgov*“, který je dostupný na webové adrese <https://www.gov.uk/>. Tento vládní portál poskytuje občanům efektivní a snadný digitální přístup ke všem veřejným službám a informacím. Spíše než na modely životních situací je tento portál zaměřen na informace týkající se oblastí hlavních veřejných služeb, jako je např. zdravotnictví, školství, zaměstnanost, atd. Informační důraz tohoto portálu je převážně zacílen na rodiny s dětmi, na zdravotně postižené a na mládež. Kromě internetového připojení jsou služby vládních informací dostupné i přes digitální televizní či mobilní příjem (European Commission, 2011). Návštěvnost těchto stránek stran veřejnosti je velmi vysoká, o čemž svědčí i statistický fakt, že v dubnu roku 2011 navštívilo tyto stránky 26 milionů návštěvníků.

Ve Spojeném království byl ovšem k předešlému portálu paralelně spuštěn i specifický obchodní portál nazvaný „*Business Link*“, který je určený převážně pro firmy a obchodní společnosti, které hledají informace a poradenství ve vládních kruzích. Jedná se o komplexní nástroj, který může pomoci zaměstnavatelům se všemi aspekty jednání se svými zaměstnanci a díky jasným a přehledným informacím o poskytovaných formách státní podpory podnikům také zefektivňuje vládní osvětu o produktech, které sama nabízí. Tento portál také obsahuje informace potřebné k založení, udržení a růstu podnikání. Je financován z prostředků Ministerstva průmyslu a obchodu s podporou dalších ministerstev, agentur a místních orgánů (European Commission, 2011). Z provedeného průzkumu návštěvnosti tohoto portálu vyplynulo, že je to efektivní způsob zveřejňování informací podnikatelům ze strany vlády, jelikož 89 % uživatelů bylo se zveřejněnými informacemi spokojeno.

Další webovou stránkou přibližující britským občanům výběr služeb národního zdravotního systému „*NHS Choices*“ podává komplexní informace o zdravotní službě. Jedná se o největší zdravotní web ve Velké Británii (NHS CHOICES, 2014).

Pomocí webových stránek „*GovTalk website*“ je veřejnému sektoru, průmyslu a dalším zainteresovaným účastníkům umožněno, aby společně pracovali na vývoji politik, norem a standardů pro rozvoj eGovernmentu ve Spojeném království. Hlavní část těchto webových stránek je věnována komplexní prezentaci důležitých schémat britské elektronické veřejné správy a normám, jako je např. eGIF (the eGovernment Interoperability Framework), eGMS (the eGovernment Metadata Standard) a GDSC (the eGovernment Data Standards Catalogue).

Pomocí webové služby „Go On service“ je stále více britských občanů seznamováno s používáním internetu, čímž je odstraňována digitální znevýhodněnost a vyloučenost místních občanů z používání služeb eGovernmentu. Na stránkách se mimo jiné nacházejí poradenské moduly, které občanům představují výhody používání webových služeb, možnost používání elektronických peněžních transakcí, nalezení zaměstnání na webu či využívání dalších elektronických veřejných služeb (European Commission, 2011).

7.2.1 Evidence obyvatel

Ve Spojeném království Velké Británie jsou informace o občanech evidovány v celostátním registru zvaném „General Register Office“, který je provozován pod záštitou Úřadu pro národní statistiku Spojeného království (GOV.UK, 2013). Povinnost evidovat údaje o narození, sňatku a úmrtí občanů v Anglii a Walesu byla ovšem zavedena již v roce 1837. Do roku 1875 ležela veškerá důkazní povinnost na bedrech příslušných registrátorů. V roce 1875 byla občanům přikázána povinnost oznamovat narození a úmrtí z vlastního popudu. V Irsku byla registrace obyvatel zavedena až v roce 1845 a ve Skotsku v roce 1855 (Wikipedia.org, 2014a). Povinné pravidelné sčítání lidu v Anglii a Walesu bylo nařízeno v roce 1841 (Wikipedia.org, 2014). V roce 2007 podpořilo a upravilo evidenci obyvatel vydání zákona „The Statistics and Registration Service Act 2007“. Ve Skotsku se pak General Register Office řídí zejména zákonem „Registration of Births, Deaths and Marriages Scotland Act“ z roku 1965. V roce 2011 byl skotský registr obyvatel sloučen s Národním archivem Skotska (THE SCOTTISH GOVERNMENT, 2011). Oficiální registry obyvatel nejsou přímo přístupné veřejnosti. Místo toho jsou ovšem obyvatelům k dispozici indexy, ve kterých je možné dohledat příslušnou položku v registru, s níž pak mohou požádat o ověřenou kopii detailu v General Register Office. Místní indexy jsou zveřejňovány prostřednictvím internetového připojení. Jedním z těchto internetových on-line indexů je např. i index pro severovýchodní oblast Anglie, který je dostupný na adrese: <http://www.nebmd.co.uk/>. Sídlo úřadu General Register Office pro Anglii a Wales se nachází v Southportu, pro Skotsko v Edinburghu a pro Severní Irsko v Belfastu (GOV.UK, 2013).

7.2.2 Public data group (PDG)

Pod názvem „Public data group“ se ukrývá skupina veřejných dat, které jsou registrovány ve čtyřech britských organizacích – „Companies House“ neboli registr společností, „Land registry“ neboli katastr nemovitostí, „Met Office“ neboli Národní meteorologická služba a „Ordnance Survey“ neboli Národní agentura map Velké Británie.

Tyto registry byly vybrány do skupiny PDG, protože obsahují údaje, které byly britskou vládou označeny za vysoce kvalitní, spolehlivé a důležité pro růst tamní ekonomiky a pro zefektivnění služeb v celém veřejném sektoru. Public data group podle vládních internetových stránek dále zajišťují podporu rozvoje malých a středních podniků ve Spojeném království, a to prostřednictvím on-line dostupnosti dat a efektivní kooperace s těmito daty. Public data group veřejně poskytuje národně důležité datové údaje občanům a prostřednictvím digitálních technologií poskytují i ochranu před možnými podvody, tak jako v případě Companies House systému, ve kterém si může každý ověřit pravost registrace konkrétních společností zaregistrovaných vládou Velké Británie (GOV.UK, 2014d).

Met Office byla založena v roce 1854. Poskytuje informace o předpovědi počasí, kvalitě ovzduší a také přesné informace o počasí pro britské loďstvo a letectví. Díky tomu, že Met Office dodává informace o počasí také pro oblast letectví, ušetří letecký průmysl mnoho liber ročně právě díky sníženým nákladům na vlastní předpovědi počasí a na potřebný výpočet doby letu a potřebné palivové náklady (GOV.UK, 2014d). V roce 2011 se Met Office stala součástí ministerstva pro podnikání, inovace a dovednosti. Vzhledem k velkému množství výpočtů potřebných pro výpočet klimatologických modelů vlastní Met Office jedny z nejvýkonnějších superpočítačů na světě (MET OFFICE, 2014).

Ordnance Survey byl založen v roce 1791 a v současnosti se stal jedním z největších světových výrobců map. Jeho původ je spojen s vojenskými účely, jelikož po uskutečnění povstání ve Skotsku v roce 1745 vyvstala potřeba tuto oblast důkladně zmapovat. Celostátní potřeba důkladného zmapování celého území pak vyvstala díky hrozbě napoleonských válek. Velká Británie jako první na světě v roce 1995 představila kompletní program digitalizace map velkých měřítek. Po roce 2000 v souvislosti s rozvojem geografických informačních systémů tak tato agentura poskytuje mapové podklady převážně v digitální podobě (ORDNANCE SURVEY, 2014).

7.2.3 Územní evidence

Evidenci nemovitostí ve Velké Británii zajišťuje celostátní úřad „*HM Land Registry*“. Tento úřad vznikl v roce 1862 k registraci vlastnictví pozemků a nemovitostí v Anglii a Walesu (LAND REGISTRY, 2014a). Poslední významnější legislativní úpravou katastru nemovitostí se stal zákon „*Land Registration*“, vydaný v roce 2002. Tento zákon mimo jiné zavádí možnost použití elektronického podpisu pro převod či zápis majetku do katastru. Registr nemovitostí ve Skotsku se pak řídí především zákonem „*Land Registration Scotland Act*“ z roku 1979. V případě britského katastru nemovitostí se jedná o jednu z největších

databází pozemkových informací v Evropě. Od roku 1990 jsou údaje v tomto registru za menší poplatek pomocí on-line přístupu dostupné i široké veřejnosti. V katastru je možné zaznamenat i vlastnictví dolů a minerálních látek, které leží v zemi, stejně jako vzdušný prostor nad majetkem. HM Land registry je připojen k iniciativě EULIS neboli „*European Land Information Service*“, která se zabývá poskytováním přímého přístupu k oficiálním údajům katastrů nemovitostí v Evropě (LAND REGISTRY, 2014).

Úřad HM Land registry poskytuje veřejnosti také možnost využití Digitálního archivu, který obsahuje faktické historické veřejné údaje o nemovitostech z období vzniku tohoto registru roku 1862 (LAND REGISTRY, 2014b). Původní papírové registry byly digitalizovány a nyní jsou pro veřejnost přístupné ve formě on-line databáze na webové adrese: <http://digitalarchives.landregistry.gov.uk/1862/search>.

Land registry a Ordnance Survey poskytují kompletní služby územní evidence na území Spojeného království Velké Británie a severního Irsku.

7.2.4 Registr společností

Všechny formy společností vyjmenované podle britského zákona o společnostech „*Companies Act 2006*“ jsou registrovány u registru Companies House. Tento zákon z roku 2006 rozlišuje mimo jiné Akciovou společnost, Soukromou společnost s ručením omezeným akciemi, Soukromou společnost s ručením omezeným zárukou, Soukromou obchodní společnost, Partnerství s ručením omezeným, Komanditní společnost, Královskou společnost neboli „*Royal Charter*“, tzv. evropskou společnost Societas Europaea a mnohé další.

Zápisy do obchodního rejstříku probíhají ve Spojeném království od roku 1844. Nejnovější legislativou upravující registraci a záležitosti spojené s obchodními společnostmi pak je již zmiňovaný zákon Companies Act 2006. Registr společností je územně rozdělen zvlášť pro Anglii a Wales, Skotsko a Severní Irsko. Území Anglie a Walesu spravuje Registrar of Companies for England and Wales se sídlem v Cardiffu, území Skotska pak Registrar of Companies for Scotland se sídlem v Edinburghu a Severní Irsko Registrar of Companies for Northern Ireland se sídlem v Belfastu. Ústředním sídlem Companies House pro celé Spojené království pak ovšem je Cardiff. V registru je v současnosti zaregistrováno více než 3 miliony akciových společností založených na území Velké Británie a každý rok je do registru začleněno více než 400 tisíc nových společností. Při zápisu musí každá společnost jmenovat jednoho nebo více členů. Minimální počet jmenovaných členů je závislý na typu podniku (COMPANIES HOUSE, 2014). Do registru obchodních společností se lze dostat přes webové stránky <http://www.companieshouse.gov.uk/index.shtml>.

Pokud se jedná o živnostenské podnikání, živnostníci se musí registrovat u britského daňového úřadu – „*HM Revenue & Customs*“ (HMRC). Daňový úřad Velké Británie (HMRC) byl založen zákonem parlamentu v roce 2005 (GOV.UK, 2014c). Podnikající fyzické osoby, živnostníci neboli osoby samostatně výdělečně činné musí za všechny své obchodní zisky zaplatit daň, jsou zodpovědní za své obchodní dluhy, účty, evidenci obchodních nákladů a prodeje, musí každoročně zveřejnit své daňové přiznání a pro název svého podnikání mohou použít své vlastní jméno nebo zvolené jméno obchodní. Po registraci u HMRC obdrží každý živnostník jedinečné identifikační číslo „*Unique Taxpayer Reference*“ zkráceně (UTR) (GOV.UK, 2014a). Daňové přiznání živnostníků ve Velké Británii je možné odeslat pomocí on-line připojení s HMRC (GOV.UK, 2014b). Pravidla pro používání obchodních jmen ve Velké Británii ale např. zakazují v názvu podnikání použití citlivých slov nebo výrazů, které naznačují spojení s britskou vládou nebo místními úřady. Zakázáno je také použití výrazů označujících zkratky obchodních společností či jejich plné názvy, jako je např. výraz „*Limited*“, zkráceně „*Ltd*“, výraz pro akciovou společnost, zkráceně „*plc*“ či partnerství s ručením omezeným, zkráceně „*LLP*“ (GOV.UK, 2013a). Informace o konkrétních podnikajících fyzických osobách ve Velké Británii lze dohledat v registru živnostníků „*register for self assessment*“ na webové adrese: <http://www.hmrc.gov.uk/>.

8 Závěr

Závěrečné řádky této diplomové práce si kladou za cíl ve stručnosti shrnout základní přínos implementace informačního systému základních registrů do české veřejné správy.

Před vznikem základních registrů vlastnily jednotlivé agendové informační systémy orgánů státní správy duplicitní údaje, které nebyly vždy aktuální, což vedlo k velké rozdílnosti informací o občanech ve státní správě. Díky těmto faktorům tak nastala potřeba tyto údaje sjednotit, zpřehlednit a zaktualizovat. To se děje právě prostřednictvím referenčních údajů v základních registrech veřejné správy, do kterých mají od července roku 2012 přístup ostatní orgány veřejné správy, které tyto údaje přebírají, čímž je ušetřen také čas občanů, kterým nyní stačí nahlásit změnu svých údajů pouze na jednom úřadě státní správy.

Základní registry se tak v současné době staly bezpečnou databází sjednocující dosud roztržštěná a mnohdy i duplikovaná data vedená státními úřady o občanech a státních i nestátních subjektech. Poskytují bezpečně vybrané právně závazné referenční údaje a zjednodušují výše zmíněnou ohlašovací povinnost. Nejnovativnějším prvkem celého projektu základních registrů se pak podle mého názoru stalo zavedení referenčního údaje, který je státem jako jediný garantovaný za aktuální a správný údaj ve veřejné správě a který je určen ke sdílení všemi relevantními agendovými informačními systémy (Pleva a Trísková, 2012). Referenční údaje se totiž skládají z nejčastěji užívaných údajů veřejnou správou.

Výhodou zřízení základních registrů pro samotného občana je pak především fakt, že bude mít přehled o tom, jaké údaje jsou o něm v základních registrech vedeny a kdo a z jakého důvodu k nim přistupuje. Dalším pozitivem je i možnost občanů požádat systém základních registrů, aby kdykoliv u nich nastanou nějaké změny v údajích, byly tyto změněné údaje poskytnuty také třetím osobám, které si občan předem zvolí. Třetími osobami jsou míněny především soukromé orgány, jako je např. banka či pojišťovna.

Vznikem základních registrů se významně zvýšila výkonnost a efektivnost fungování veřejné správy. Došlo k podstatnému ulehčení výměny informací, o které si věk internetu do jisté míry v agendě státní správy již dlouho žádal. Z ekonomického hlediska pak došlo ke snížení administrativních úkonů, které jsou pádným argumentem pro materiální a finanční úspory.

Jako určité negativum týkající se zavedení základních registrů veřejné správy pak patříuji v nedostatečné propagaci nově vzniklého faktu – zavedení základních registrů veřejné správy. Mnozí z občanů o této skutečnosti buďto nevědí anebo mají pouze nedostatečné informace o výhodách či o odpadlých povinnostech. Proto občané i nyní stále navštěvují mnoho úřadů, aniž by věděli o přínosech zavedení základních registrů, což nadměrně

administrativně zatěžuje úředníky, kteří by tak tento zbytečně vynaložený čas s občany mohli využít efektivněji.

Zavedením základních registrů veřejné správy se stal dozajista správný krok, jelikož základní údaje v těchto registrech obsažené je potřeba veřejnou správou efektivně využívat, což je snahou i ostatních evropských států. O tom nás ostatně přesvědčuje i zvolená strategie vzniku referenčních registrů na Slovensku. Jistou souvislost s českými základními registry pak lze vidět i ve vytvoření skupiny nejpoužívanějších dat ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska ve formě Public Data Group.

V budoucnu podle mého názoru rozhodně není vyloučen vznik dalších základních registrů veřejné správy, jelikož je ještě mnoho prostoru pro budoucí generace, aby nadále zjednodušovaly a zefektivňovaly vykonávání interních i externích procesů české veřejné správy. Realizace elektronizace veřejné správy je nikdy nekončící proces, neboť se stále objevuje mnoho oborů a odvětví služeb, kde může být eGovernment uplatňován a jehož implementací by se fungování té které konkrétní oblasti podstatně zefektivnilo.

9 Seznam literatury

BEYEROVÁ, Markéta. *E-Government v České republice*. Praha, 2011. 156 s. Rigorózní práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví.

BUMBA, Jan. *České katastry od 11. do 21. století*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, 190 s. ISBN 978-80-247-2318-1.

COMPANIES HOUSE. *About us* [online]. 2014 [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: <http://www.companieshouse.gov.uk/about/functionsHistory.shtml>

Czech POINT. *Co je Czech POINT* [online]. 2014 [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <http://www.czechpoint.cz/web/?q=node/22>

Czech POINT. *Czech Point a základní registry* [online]. 2014a [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <http://www.czechpoint.cz/web/index.php?q=node/586>

Czech POINT. *Jednotný identitní prostor: k projektu Czech POINT* [online]. 2013 [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: http://www.czechpoint.cz/dokumentace/formulare/files/prirucka_registrace_do_testovaciho_JIP_KAAS.pdf

CZECH.CZ. *Objevte ČR: Fakta o ČR: Historie. Vznik manufaktur* [online]. 2010 [cit. 2014-04-07]. Dostupné z: <http://www.czech.cz/cz/Objevte-CR/Fakta-o-CR/Historie/Vznik-manufaktur>

ČESKÉ PODNIKÁNÍ. *Historický vývoj právní úpravy živnostenského podnikání* [online]. 2010 [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: <http://www.ceskepodnikani.cz/2010/09/15/historicky-vyvoj-pravni-upravy-zivnostenskeho-podnikani/>

ČESKÉ PODNIKÁNÍ. *Prameny právní úpravy živnostenského podnikání v České republice* [online]. 2010a [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: <http://www.ceskepodnikani.cz/2010/10/23/prameny-pravni-upravy-zivnostenskeho->

podnikani-v-ceske-republice/

ČESKÉ PODNIKÁNÍ. *Živnostenský rejstřík* [online]. 2010b [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: <http://www.ceskepodnikani.cz/2010/10/23/zivnostensky-rejstrik/>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Globální schéma systému základních registrů* [online]. 2012e [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/globalni_schema_systemu_zakladnich_registru_ros

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Historie sčítání lidu na území České republiky I.* [online]. 2012c [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/historie_scitani_lidu_na_uzemi_ceske_republiky_i_

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Historie sčítání lidu na území České republiky II.* [online]. 2012b [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/historie_scitani_lidu_na_uzemi_ceske_republiky_ii_

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Historie statistiky v Čechách po roce 1918* [online]. 2012a [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/historie_statistiky_v_zechach_po_roce_1918

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *O registru* [online]. 2013 [cit. 2014-03-21]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/o_registru_ros

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *O registru - RES* [online]. 2012d [cit. 2014-03-21]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/o_registru_res

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Zemská statistická kancelář před 90 lety* [online]. 2012 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zemska_statisticka_kancelar_pred_90_lety

ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ. *Digitalizace katastrálních map* [online]. 2013a [cit. 2014-04-21]. Dostupné z: <http://www.cuzk.cz/Katastr-nemovitosti/Digitalizace-a-vedeni-katastralnich-map/Digitalizace-katastralnich->

map/Digitalizace-katastralnich-map.aspx

ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ. *Stručná historie pozemkových evidencí* [online]. 2013c [cit. 2014-04-21]. Dostupné z: <http://www.cuzk.cz/Katastr-nemovitosti/O-katastru-nemovitosti/Historie-pozemkovych-evidenci.aspx>

ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ. *JIP – Jednotný identitní prostor* [online]. 2013b [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: <http://cuzk.cz/Uvod/Produkty-a-sluzby/RUIAN/JIP-%E2%80%93-Jednotny-identitni-prostor/JIP-%E2%80%93-Jednotny-identitni-prostor.aspx>

ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ. *Statistiky domény: vdp.cuzk.cz* [online]. 2014 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://services.cuzk.cz/statistiky/vdp.asp>

ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ. *Veřejný dálkový přístup (VDP) – Uživatelská dokumentace* [online]. 2013 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: http://www.cuzk.cz/Uvod/Produkty-a-sluzby/RUIAN/10-Verejny-dalkovy-pristup-informace/Verejny-dalkovy-pristup-informace/VDP_uzivatelska_dokumentace.aspx

eGOV.CZ. Nezávislý informační portál. *Tendr na e-Sbírku a e-Legislativu za 403 milionů Kč zadá vnitro České poště bez soutěže* [online]. 2013 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: http://www.egov.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=674:tendr-na-e-sbirku-a-e-legislativu-za-403-milion-k-zada-vnitro-eske-pot-bez-vybroveho-izeni-&catid=2:komentaraapostrehy&Itemid=4

eHEALTH – elektronické zdravotníctvo. *JRUZ RZ* [online]. 2014 [cit. 2014-04-20]. Dostupné z: http://www.ezdravotnictvo.sk/Program-eHealth/Podporne_projekty/Pages/JRUZ-RZ.aspx

eHEALTH – elektronické zdravotníctvo. *Národný zdravotnícky informačný systém (projekt NZIS)* [online]. 2014a [cit. 2014-04-20]. Dostupné z: http://www.ezdravotnictvo.sk/Program-eHealth/Projekt_nzis/Pages/default.aspx

EUROPEAN COMMISSION. *eGovernment in the United Kingdom* [online]. 2011 [cit. 2014-04-18]. Dostupné z: <http://www.epractice.eu/files/eGovernmentUnitedKingdom.pdf>

FANDÁKOVÁ, K. a STRAKA, M. eHealth – elektronické zdravotníctvo. Jednotné registre – základ pre úspešnú elektronizáciu zdravotníctva [online]. 2011 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: http://data.nczisk.sk/ehealth/itapa_2011/fandakova.pdf

FELIX, Ondřej. *Spuštění základních registrů* [online]. 2011 [cit. 2014-03-21]. Dostupné z: www.szrcr.cz/uploads/download/felix_vnitro.ppt

GENEA . Genealogické stránky. *Informace o katastrech* [online]. 2012 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://www.genea.cz/informace/badani-v-archivu/katastry/informace-o-katastrech/>

GEODETICKÝ A KARTOGRAFICKÝ ÚSTAV BRATISLAVA. *ZBGIS* [online]. 2014 [cit. 2014-04-20]. Dostupné z: <http://www.geoportal.sk/sk/udaje/udaje-zbgis/>

GOV.UK. *Digital courtroom unveiled as justice enters the Wi-Fi era* [online]. 2014 [cit. 2014-04-21]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/news/digital-courtroom-unveiled-as-justice-enters-the-wi-fi-era>

GOLA, Aleš. *Projekt e-Sbírka a e-Legislativa* [online]. 2013 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: www.smartadministration.cz/soubor/esbirka-elegislativa-alesgola-ppt.aspx

GOV.UK. *General Register Office* [online]. 2013 [cit. 2014-04-21]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/general-register-office>

GOV.UK. HM Revenue & Customs homepage. *What we do* [online]. 2014c [cit. 2014-04-21]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/organisations/hm-revenue-customs/about>

GOV.UK. *How to send your Self Assessment tax return online* [online]. 2014b [cit. 2014-04-21]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/how-to-send-self-assessment-online>

GOV.UK. *Public Data Group* [online]. 2014d [cit. 2014-04-21]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/groups/public-data-group#examples-of-activity>

GOV.UK. *Register for Self Assessment* [online]. 2014a [cit. 2014-04-21]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/register-for-self-assessment>

GOV.UK. *Set up as a sole trader* [online]. 2013a [cit. 2014-04-21]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/set-up-sole-trader>

HAMZOVÁ, Katarína. *Efektívne použitie údajov centrálnych registrov v informačných systémoch* [online]. 2012 [cit. 2014-04-20]. Dostupné z: <http://www.itapa.sk/data/att/2154.pdf>

HOLEČEK, Vít. *Analýza rozvoje projektu Národního digitálního archivu*. Hradec Králové, 2013. 90 s. Diplomová práce. Univerzita Hradec Králové, Filozofická fakulta, Katedra pomocných věd historických a archivnictví.

HORÁČEK, Radek. Ministerstvo vnitra České republiky. *Strategický rámec rozvoje eGovernmentu 2014+* [online]. 2013 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: <http://www.egovernment.cz/mikulov/prezentace%2013/C/3.pdf>

HŘEBÍK, Radek. *Evidence nemovitostí a základní registry*. Brno, 2011. 48 s. Bakalářská práce. Masarykova univerzita v Brně, Právnická fakulta, Ústav práva a technologií.

INFORMATIZÁCIA.SK. Ministerstvo financií Slovenskej republiky. *MF SR zverejnilo písomné vyzvanie na národný projekt: Register priestorových informácií (RPI)* [online]. 2013 [cit. 2014-04-20]. Dostupné z: <http://www.informatizacia.sk/aktuality-mf-sr-zverejnilo-pisomne-vyzvanie-na-narodny-projekt--register-priestorovych-informacii--rpi-/15911c>

INFORMATIZÁCIA.SK. Ministerstvo financií Slovenskej republiky. *Prezentácie k návrhu zákona e elektronickom výkone verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov: Hlavné tezy zákona o eGov 2012* [online]. 2012 [cit. 2014-04-20]. Dostupné z: <http://www.informatizacia.sk/aktuality/14674c>

INFORMATIZÁCIA.SK. Ministerstvo financií Slovenskej republiky. *Prieskum spokojnosti s vybranými e-službami verejnej správy* [online]. 2011 [cit. 2014-04-20]. Dostupné z: <http://www.informatizacia.sk/prieskum-spokojnosti-s-egovernmentom/9840s>

INFORMATIZÁCIA.SK. Ministerstvo financií Slovenskej republiky. *Prieskum: Spokojnosť s vybranými e-službami verejnej správy 2013: Tlačová správa z prieskumného projektu 2013* [online]. 2014 [cit. 2014-04-20]. Dostupné z: <http://www.informatizacia.sk/prieskum-spokojnosti-2013/17214s>

INICIATIVA INFORMATIKY PRO OBČANY. *Představujeme Strategický rámec rozvoje eGovernmentu 2014+* [online]. 2013 [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: http://iio.707.cz/egovernment/strategicky-ramec-egov-2014_

ISVS.CZ. Zpravodajství o ISVS a eGovernmentu. *Informační systém pro podporu vedení agendy živnostenského podnikání (2.díl)* [online]. 2008 [cit. 2014-03-19]. Dostupné z: <http://www.isvs.cz/informacni-system-pro-podporu-vedeni-agendy-zivnostenskeho-podnikani-2-dil/>

ISVS.CZ. Zpravodajství o ISVS a eGovernmentu. *Nový strategický rámec eGovernmentu (1.díl)* [online]. 2013 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <http://www.isvs.cz/novy-strategicky-ramec-egovernmentu-1-dil/>

IURIDICTUM. Encyklopedie o právu. *Hospodářský zákoník* [online]. 2006 [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: http://iuridictum.pecina.cz/w/Hospod%C3%A1%C5%99sk%C3%BD_z%C3%A1kon%C3%ADk

KUNT, Miroslav a KALINA, Tomáš. *Pracoviště elektronické archivace v Národním archivu a předpoklady jeho činnosti* [online]. 2004 [cit. 25. 5. 2013]. Dostupné z: http://www.nacr.cz/ZFiles/chimera_studie1.pdf

LAND REGISTRY. *About us* [online]. 2014a [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: <http://www.landregistry.gov.uk/media/about-us>

LAND REGISTRY. *Land Registry Digital archives* [online]. 2014b [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: <http://www.landregistry.gov.uk/market-trend-data/digitalarchives>

LAND REGISTRY. *Land Registry past and present* [online]. 2014 [cit. 2014-04-23].

Dostupné z: <http://www.landregistry.gov.uk/media/about-us/history>

LECCOS. *Katastr karolínský* [online]. 2014 [cit. 2014-03-19]. Dostupné z: <http://leccos.com/index.php/clanky/katastr-karolinsky>

LIDINSKÝ, Vít. *EGovernment bezpečně*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008, 145 s. ISBN 978-80-247-2462-1.

MATES, Pavel a MATOUŠOVÁ, Miroslava. *Evidence, informace, systémy: právní úprava*. Vyd. 1. Praha: Codex Bohemia, 1997, 263 s. ISBN 80-85963-27-2.

MATES, Pavel a SMEJKAL, Vladimír. *E-government v České republice: právní a technologické aspekty*. 2., podstatně přeprac. a rozš. vyd. Praha: Leges, 2012, 464 s. ISBN 978-80-87576-36-6.

MET OFFICE. [online]. 2014 [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: <http://www.metoffice.gov.uk/>

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR. *Informace o registru UIR-ADR* [online]. 2014 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://forms.mpsv.cz/uir/popis/popis.jsp#Pouziti>

MINISTERSTVO VNITRA ČR. *eGovernment: Systém základních registrů* [online]. 2014a [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/egon-symbol-egovernmentu-dokumenty-seznam-zakladnich-registru.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>

MINISTERSTVO VNITRA ČR. *eGovernment: Základní registry. Jak na základní registry?* [online]. 2014 [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/jak-na-zakladni-registry.aspx>

MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Ministerstvo vnútra pripravuje register všetkých existujúcich adries na Slovensku* [online]. 2013 [cit. 2014-04-20]. Dostupné z: <http://www.minv.sk/?25&sprava=ministerstvo-vnutra-pripravuje-register-vsetkych-existujucich-adries-na-slovensku>

MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Register obyvateľov SR* [online].

2014 [cit. 2014-04-20]. Dostupné z: <http://www.minv.sk/?register-obyvatelov-sr>

MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Register priestorových informácií* [online]. 2014 [cit. 2014-04-21]. Dostupné z: <http://www.minzp.sk/sluzby/oznamenia-verejnej-sutazi/oznamenia-vyhlaseni-verejneho-obstaravania/nadlimitne-zakazky/register-priestorovych-informacii.html>

NHS CHOICES. About NHS Choices [online]. 2014 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: <http://www.nhs.uk/aboutNHSChoices/aboutnhschoices/Pages/AboutNHSChoiceshome.aspx>

ORDNANCE SURVEY. *About Ordnance Survey* [online]. 2014 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: <http://www.ordnancesurvey.co.uk/about/>

PETERKA, Jiří. eArchiv.cz. *Na počátku byl ARPANET* [online]. 2011 [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: <http://www.earchiv.cz/a95/a504c502.php3>

PETERKA, Jiří. Lupa.cz. *Český eGovernment má nový strategický rámec. Bude online komunikace povinná?* [online]. 2013 [cit. 2014-04-20]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/cesky-egovernment-ma-novy-strategicky-ramec-bude-online-komunikace-povinna/>

PETERKA, Jiří. Lupa.cz. *Datové schránky jsou už i na Slovensku. Jak se liší od těch českých?* [online]. 2014 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/datove-schranky-jsou-uz-i-na-slovensku-ale-jine-nez-v-cr/>

PLEVA, René a TRÍSKOVÁ, Jana. *Základní registry ve veřejné správě* [online]. 2012 [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: http://www.kr-moravskoslezsky.cz/inf_obce_3/files/ZR_eGovernment.ppt

POSPÍŠILOVÁ, Alena. *Aplikované právo. K vývoji právní úpravy obchodního rejstříku* [online]. 2006 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://www.aplikovanepravo.cz/clanky-pdf/44.pdf>

ŘEMELKA, Tomáš. *Jednotný identitní prostor a Katalog autentizací a autorizačních*

služeb a jejich role v Základních registrech [online]. 2012 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: www.szrcr.cz/uploads/prezentace/Jihlava/7.1._Novell_T._Remelka.ppt

SPRÁVA ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ. *Legislativa* [online]. 2014a [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/legislativa>

SPRÁVA ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ. *Informační systém základních registrů* [online]. 2014b [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/informacni-system-zakladnich-registru?highlightWords=Informa%C4%8Dn%C3%AD+syst%C3%A9m+z%C3%A1kladn%C3%ADch+registr%C5%AF>

SPRÁVA ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ. *Registr obyvatel* [online]. 2014c [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/registr-obyvatel?highlightWords=registr+obyvatel>

SPRÁVA ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ. *Registr osob* [online]. 2014e [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/registr-osob>

SPRÁVA ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ. *Registr práv a povinností* [online]. 2014f [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/registr-prav-a-povinnosti>

SPRÁVA ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ. *Registr územní identifikace, adres a nemovitostí* [online]. 2014d [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/registr-uzemni-identifikace-adres-a-nemovitosti?highlightWords=Registr+%C3%BAzemn%C3%AD+identifikace%2C+adres+nemovitost%C3%AD>

SPRÁVA ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ. *Orgány veřejné moci* [online]. 2014 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/organy-verejne-moci>

ŠIMANDL, Jan. *Tři vývojové etapy eGovernmentu*. Praha, 2012. 93 s. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví.

ŠMÍD, Vladimír a SCHELLE, Karel a VESELÁ, Renata. *Veřejná správa. Vývoj evidence obyvatelstva: Nejstarší zmínky o sčítání obyvatelstva* [online]. 2005 [cit. 2014-04-18].

Dostupné z:

<http://www.fi.muni.cz/~smid/ve%F8ejn%E1%20spr%E1va%20%E8.%2045%20-%20p%F8%EDloha.html>

ŠMÍD, Vladimír. *Budování informačních systémů veřejné správy* [online]. 2014 [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <http://www.fi.muni.cz/~smid/ISVS.htm>

ŠTĚDRŇ, Bohumír. *Úvod do eGovernmentu v České republice: právní a technický průvodce*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2007, 172 s. ISBN 978-80-87041-25-3.

ŠTRUBLOVÁ, Lucie a KINCLOVÁ, Markéta. *E-government* [online]. 2014 [cit. 2014-03-13]. Dostupné z: <http://regionalka.wz.cz/reg%20info/egov.htm>

THE SCOTTISH GOVERNMENT. *National Records of Scotland* [online]. 2011 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: <http://www.scotland.gov.uk/News/Releases/2011/03/10144001>

THE WORLD BANK. eGovernment. *Definition of E-Government* [online]. 2011 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/TOPICS/EXTINFORMATIONANDCOMMUNICATIONANDTECHNOLOGIES/EXTGOVERNMENT/0,,contentMDK:20507153~menuPK:702592~pagePK:148956~piPK:216618~theSitePK:702586,00.html>

TŮMOVÁ, Iveta. *Základní registry v zahraničí a v ČR*. Brno, 2011. 61 s. Bakalářská práce. Masarykova univerzita v Brně, Ekonomicko-správní fakulta. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/323195/esf_b/Zakladni_registry__v_zahranici__a_v__CR.pdf?zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3Dz%C3%A1kladn%C3%AD%20registry%26start%3D1

ÚŘAD PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ ČR. Veřejná správa. *Základní registry* [online]. 2011 [cit. 2014-03-12]. Dostupné z: https://www.uoou.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=3053

ÚŘAD PRO STÁTNÍ INFORMAČNÍ SYSTÉM ČR. *ÚŘAD PRO STÁTNÍ INFORMAČNÍ SYSTÉM (ÚSIS)* [online]. 2014 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: <http://www.usiscr.cz/>

VANÍČEK, Zdeněk. *Právní aspekty eGovernmentu v ČR*. Praha: Linde, 2011, 200 s. ISBN 978-80-7201-855-0.

VLASÁK Rudolf. Ústav informačních studií a knihovnictví FF UK v Praze. *Informační politika: minulost a současnost v Čechách a ve vyspělých demokraciích* [online]. 2011 [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: http://texty.jinonice.cuni.cz/studijni-texty/vlasak-rudolf/vlasak_04.pdf/view

WIKIPEDIA. ORG. *Civil registry* [online]. 2014a [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Civil_registry#cite_note-Herber-9

WIKIPEDIA. ORG. *General Register Office* [online]. 2014 [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/General_Register_Office

WIKIPEDIE. CZ. *Cech* [online]. 2014e [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Cech>

WIKIPEDIE. CZ. *Cechovní artikule* [online]. 2014h [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Cechov%C3%AD_artikule#Gener.C3.A1ln.C3.AD_.C5.99emeslnick.C3.BD_patent_z_roku_1731

WIKIPEDIE. CZ. *Dějiny počítačů* [online]. 2014 [cit. 2014-04-06]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/D%C4%9Bjiny_po%C4%8D%C3%ADta%C4%8D%C5%AF

WIKIPEDIE. CZ. *Matrika* [online]. 2014c [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Matrika>

WIKIPEDIE. CZ. *Obchodní rejstřík* [online]. 2014f [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Obchod%C3%AD_rejst%C5%99%C3%ADk

WIKIPEDIE. CZ. *Obchodní společnost* [online]. 2014g [cit. 2014-04-06]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Obchod%C3%AD_spole%C4%8Dnost

WIKIPEDIE. CZ. *Sčítání lidu* [online]. 2014a [cit. 2014-04-08]. Dostupné z:
http://cs.wikipedia.org/wiki/S%C4%8D%C3%AD%C3%A1n%C3%AD_lidu

WIKIPEDIE. CZ. *Soupis poddaných podle víry z roku 1651* [online]. 2014b [cit. 2014-04-08].
Dostupné z:
http://cs.wikipedia.org/wiki/Soupis_poddan%C3%BDch_podle_v%C3%ADry_z_roku_1651

WIKIPEDIE. CZ. *Územně identifikační registr adres* [online]. 2014d [cit. 2014-04-15].
Dostupné
z:http://cs.wikipedia.org/wiki/%C3%9Azemn%C4%9B_identifika%C4%8Dn%C3%AD_registr_adres

Zákon č. 305/2013 Z. z., o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente), Dostupné z:
<http://www.zakonypreludi.sk/zz/2013-305#p49>

Zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, v platném znění, Dostupné z:
<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-111>

ZOUZALOVÁ, Hana. *Právní úprava evidence obyvatel*. Brno, 2006. 87 s. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně, Právnická fakulta, Katedra správní vědy, správního práva a finančního práva. Dostupné z:
http://is.muni.cz/th/61372/pravf_m/Pravni_uprava_evidence_obyvatel.pdf

ŽIVÉ.SK. *Chystá sa Register priestorových informácií pre občanov i firmy* [online]. 2013 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://www.zive.sk/clanok/67202/chysta-sa-register-priestorovych-informacii-pre-obcanov-i-firmy>

ŽIVÉ.SK. *Štatistici budujú register firiem a podnikateľov za vyše 10 mil. eur* [online]. 2014 [cit. 2014-04-20]. Dostupné z: <http://www.zive.sk/clanok/71796/statistici-buduju-register-firiem-a-podnikatelov-za-vyse-10-mil-eur>

10 Seznam obrázků

Obr. č. 1.: Funkční schéma základních registrů v rámci koncepce elektronizace veřejné správy	22
Obr. č. 2: Schéma propojení Informačního systému základních registrů	47
Obr. č. 3.: Globální schéma systému základních registrů	49
Obr. č. 4.: Schéma aplikace JIP a KAAS v prostoru Czech POINT	50
Obr. č. 5.: Způsoby přístupu k základním registrům z AIS	51
Obr. č. 6.: Schéma komunikace agend, ISZR a základních registrů	53
Obr. č. 7.: Princip evidence údajů v referenčních registrech na Slovensku	58

11 Seznam tabulek

Tabulka č. 2: Webové adresy týkající se eGovernmentu	17
Tabulka č. 2: Zákony a předpisy vztahující se k základním registrům veřejné správy	19

12 Seznam zkratek

Výraz	Zkratka	Význam
Agendový identifikátor fyzických osob	AIFO	Neveřejný identifikátor, který je přiřazen záznamu o FO v příslušném AIS nebo základním registru. AIS je odvozen ze ZIFO a kodu agendy.
Agendový informační systém	AIS	Informační systém veřejné správy, který slouží k výkonu agendy.
Czech POINT @ Office	-	Neveřejné pracoviště úřadu, kde úředník čerpá informace, ověřuje a předkládá podání v rámci eGovernmentu. Je určený pro úředníky orgánů veřejné správy, kteří ze zákona přistupují k rejstříkům nebo provádějí autorizovanou konverzi dokumentů.
Český podací, ověřovací a informační národní terminál	Czech POINT	Kontaktní místo občana s veřejnou správou, kde je možné získat veškeré údaje, opisy, výpisy, které jsou vedeny v centrálních veřejných evidencích a registrech. Místo, kde je možné ověřit dokumenty, listiny, podpisy a elektronickou podobu dokumentů.
Datová schránka	DS	Slouží pro komunikaci v oblasti veřejné správy. Jejím prostřednictvím lze činit podání kterémukoliv úřadu. Úřady jejím prostřednictvím doručují své písemnosti příslušným adresátům.
Editor	-	Orgán veřejné moci, který je oprávněn zapisovat referenční údaje do základního registru a provádět jejich změny.
Fyzické osoby	FO	Právní pojem odlišující občana od jiných právních subjektů.
Informační systém datových schránek	ISDS	Informační systém obsahující informace o datových schránkách a jejich uživateli. Je definován zákonem č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů.
Informační systém ORG	ISORG	Systém fungující pod záštitou Úřadu pro ochranu osobních údajů, který generuje bezvýznamové identifikátory nahrazující identifikaci na bázi rodného čísla - AIFO a ZIFO.
Informační systém veřejné správy	ISVS	Jedná se o soubor informačních systémů, které slouží pro výkon veřejné správy.
Informační systém základních registrů	ISZR	Informační systém veřejné správy, který zajišťuje sdílení dat mezi základními registry a agendovými informačními systémy navzájem.

Jednotný identitní prostor	JIP	Zabezpečená adresářová služba obsahující údaje pro autentizaci a autorizaci uživatelů.
Katalog autentizačních a autorizačních služeb	KAAS	Webové služby pro autentizaci uživatelů do AIS a pro správu dat uložených v JIP.
Komunikační infrastruktura veřejné správy	KIVS	Jednotná komunikační infrastruktura pro elektronické úřadování. Jedná se o bezpečné místo propojení sítí a systémů mezi veřejností a veřejnou správou.
Orgán veřejné moci	OVM	Jedná se o státní orgán, územní samosprávný celek či o FO nebo PO, kterým byla svěřena působnost v oblasti veřejné správy.
Právnícké osoby	PO	Jedná se o označení korporací, nadací, obchodních společností, veřejnoprávních korporací a jiných sdružení s právní subjektivitou.
Referenční údaj	-	Státem garantovaný správný údaj obsažený v příslušném základním registru.
Registr obyvatel	ROB	Registr referenčních údajů o FO - občanů ČR a cizinců s povolením k pobytu. Zdrojem dat jsou současné relevantní evidence.
Registr osob	ROS	Registr referenčních údajů o PO, podnikajících FO a veřejnoprávních osobách.
Registr práv a povinností	RPP	Registr referenčních údajů o působnosti orgánů veřejné správy. Jsou zde definována práva a povinnosti FO a PO a oprávnění k přístupu k datům vedeným v základních registrech nebo v AIS. V registru jsou mimo evidence veškerých agend veřejné správy obsaženy také projekty eSbírka zákonů a eLegislativa.
Registr územní identifikace, adres a nemovitostí	RÚIAN	Registr referenčních údajů o územních prvcích a územně evidenčních jednotkách.
Správa základních registrů	SZP	Jedná se o správní úřad, který vznikl 1. ledna 2010 na základě zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech. Jedná se o samostatnou organizační složku státu, která je součástí rozpočtové kapitoly Ministerstva vnitra. V čele správy stojí ředitel, kterého jmenuje ministr vnitra.
Správce RPP	-	Správce registru práv a povinností je Ministerstvo vnitra. Správce tohoto registru umožňuje ústředním správním úřadům ohlásit agendy v jejich působnosti a dále provádět registraci jednotlivých agend.

Základní registry	ZR	Základní registr je informační systém veřejné správy obsahující referenční údaje - soubor dat a údajů, které sdílí celá veřejná správa. Ostatní registry čerpají referenční údaje právě ze základních registrů.
Zákon o základních registrech	ZZR	Zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů.
Zdrojový identifikátor fyzických osob	ZIFO	Neveřejný identifikátor, který má k dispozici pouze Úřad pro ochranu osobních údajů.

Zdroj: Kompilace zpracovaná z (Ministerstvo vnitra ČR, 2014)